

Introdución

Na exposición de motivos da Lei Orgánica 3/2007 do 22 de Marzo para a igualdade efectiva de mulleres e homes dise : O artigo 14 da Constitución Española proclama o dereito á igualdade e á non discriminación por razón de sexo. Pola súa parte o artigo 9.2 consagra a obriga dos poderes públicos de promover as condicións para a igualdade do individuo e dos grupos en que se integra sexan reais ou efectivos.

A igualdade, é así mesmo, un principio fundamental na U.E., no que se refire ao acceso ao emprego, formación, promoción profesional e ás condicións de traballo. A violencia de xénero, a discriminación salarial, a discriminación nas pensións de viuvez, o maior desemprego feminino, a escasa presenza das mulleres en postos de responsabilidade política, social, cultural e económica, ou os problemas de conciliación entre a vida persoal, laboral e familiar, mostra que a igualdade plena e efectiva aínda non se conseguiu.

O Título IV desta Lei Orgánica 3/2007, do 22 de Marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, ocúpase do dereito ao traballo en igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no acceso ao emprego, na formación profesional e nas con-

dicións de traballo e contéplase especificamente o de negociar plans de igualdade nas empresas de máis de 250 traballadores/ ás.

No Cumio de Lisboa do ano 2000, fíxose un obxectivo de emprego feminino para 2010: o 60%.

O Plan Nacional de Acción para o Emprego trata de axustarse ao establecido na Directiva nº 6 “A igualdade entre homes e mulleres”: Os Estados membros fomentarán a participación da muller no mercado laboral e conseguirá para o 2010 unha redución substancial das disparidades existentes entre home e mulleres polo que respecta ás taxas de emprego e desemprego e á remuneración, a través dunha formulación integro, que combine a integración da dimensión de igualdade con medidas específicas. O papel dos interlocutores sociais é fundamental a este respecto.

As recomendacións que se fan a España están orientadas a aumentar os incentivos para que as mulleres participen no mercado de traballo e incrementar a dispoñibilidade e asequibilidade dos servizos para o coidado de fillos e outras persoas dependentes.

A situación de desigualdade da muller segue sendo palpable non solo en España e Europa, senón no resto do mundo. A OIT puxo a voz de alarma sobre a feminización da pobreza, resultado, en parte das diferenzas de xénero no ámbito laboral. Aumenta o número de mulleres que acceden ao emprego pero tamén aumenta o número de mulleres en paro. A taxa de actividade das mulleres españolas está por debaixo das europeas e a taxa de emprego feminino, aínda que mellorou nos últimos anos, aínda é máis baixa que a das mulleres europeas. A taxa de paro feminino, que tende a reducir distancias co masculino, segue sendo elevada.

As diferenzas salariais entre home e mulleres na media da U.E fóronse reducindo progresivamente. En España a evolución foi mínima, non só mantéñense unhas grandes diferenzas salariais, por razón de sexo, senón que a porcentaxe de mulleres con ingresos anuais superiores a 30.000 euros é moi reducido.

Ao longo de este capítulo queremos deixar reflexo da necesidade de adoptar medidas que reduzan as dificultades da muller para acceder e manter o emprego, a temporalidade, a precariedade, a desigualdade salarial e dificultades para conciliar a vida familiar, laboral e persoal. A estes elementos debe unirse a importante segregación ocupacional por sexos, o emprego feminino céntrase en determinadas ramas de actividade (segregación horizontal) e en determinadas categorías profesionais (segregación vertical).

Mais complicado parece que desapareza o “teito de cristal” ou “chan pegañento”: barreira invisible formada por unha complexa trama de estruturas en organizacións dominadas polos homes, que impiden que as mulleres accedan a postos de gran responsabilidade e recoñecemento social, e que en moitos casos crean que o elixiron elas libremente.

5.1. A muller na poboación galega

Neste capítulo atenderemos o mercado de traballo de Galicia dende a perspectiva da posición que nel ocupan as mulleres. Comezaremos este achegamento á problemática da muller no mercado de traballo galego analizando a participación relativa da muller na poboación galega.

As mulleres son maioría na poboación galega (así como na de cada unha das súas provincias) e na española, como se comproba co cadro 5.1. De cada 100 homes que hai en Galicia o día un de xaneiro de 2009, hai 107 mulleres; o dato en A Coruña é de 108, en Lugo de 105, en Ourense de 107.4 e en Pontevedra de 106 (todos moi por enriba da media española: 102)

■ Cadro 5.1

Poboación de Galicia e España. Por sexo e provincias. 2009 ⁽¹⁾

	Ambos sexos	Varóns	Mulleres
España	4.661.950	23.104.496	23.557.454
Galicia	2.794.796	1.350.605	1.444.191
A Coruña	1.144.796	550.920	593.876
Lugo	354.862	172.929	181.933
Ourense	335.573	161.768	173.805
Pontevedra	959.565	464.988	494.577

(1) Datos provisionais

Fonte: Instituto Nacional de Estadística. Padrón de habitantes

No cadro 5.2 constatan, con datos de EUROSTAT, que no ano 2008 había na Unión Europea aproximadamente 105 mulleres por cada cen homes (o dato varía lixeiramente segundo consideremos a eurozona, a UE-15 ou a UE-25), un valor intermedio entre o de Galicia e o de España.

■ Cadro 5.2

Mulleres por 100 homes. España e U.E. 1997/2008

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
UE 27	105,4	105,4	105,4	105,4	105,4	105,3	105,2	105,1	105,0	105,0	104,9	104,8
UE 25	105,5	105,4	105,4	105,4	105,4	105,3	105,2	105,1	105,0	104,9	104,8	104,8
Euro-zona 16	105,2	105,2	105,2	105,1	105,1	105,0	104,9	104,8	104,7	104,6	104,5	104,5
Euro-zona 15	105,2	105,2	105,2	105,1	105,1	105,0	104,9	104,8	104,7	104,6	104,5	104,4
España	104,2	104,2	104,3	104,3	104,1	104,0	103,7	103,6	103,3	102,9	102,7	102,5

Fonte: EUROSTAT

A porcentaxe de mulleres sobre a poboación total en cada unha das comunidades autónomas (e no total estatal) dende 1998 figura no cadro 5.3 Destacaremos que no ano 2008:

- A porcentaxe de Galicia (51 '72%) supera en 1 '22 puntos á media estatal.
- Ningunha comunidade supera a porcentaxe de mulleres de Galicia.
- Murcia e Castela A Mancha (ademais das cidades autónomas: Ceuta e Melilla) teñen as menores porcentaxes.

■ Ese mesmo cadro explicitar que dende 1998 aumentou a porcentaxe de mulleres sobre a poboación total en Galicia en tres décimas (as mesmas que baixou a media española); abriuse seis décimas, polo tanto, o diferencial entre as porcentaxes galega e estatal.

■ Cadro 5.3

Porcentaxe de mulleres sobre a poboación total. Por comunidades autónomas. 1999 - 2008

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Andalucía	50,82	50,83	50,74	50,69	50,61	50,57	50,45	50,37	50,36	50,36
Aragón	50,76	50,74	50,60	50,46	50,39	50,31	50,19	50,16	49,93	49,93
Asturias	52,04	52,03	52,02	52,03	52,02	52,03	52,04	52,05	50,02	52,02
Baleares	50,55	50,44	50,22	50,01	49,94	49,95	49,89	49,86	49,63	49,63
Canarias	50,28	50,19	50,01	49,92	49,86	49,85	49,79	49,83	49,90	49,90
Cantabria	51,28	51,30	51,27	51,23	51,19	51,17	51,13	51,09	50,96	50,96
C. A Mancha	50,38	50,37	50,24	50,11	50,01	49,93	50,60	49,75	49,44	49,43
C. e León	50,68	50,71	50,69	50,66	50,63	50,63	49,81	50,57	50,37	50,36
Cataluña	51,19	51,16	51,03	50,80	50,63	50,59	50,42	50,33	50,29	50,29
C. Valenciana	50,98	50,96	50,83	50,62	50,50	50,44	50,30	50,19	50,14	50,13
Extremadura	50,31	50,33	50,29	50,28	50,29	50,27	50,25	50,26	50,24	50,24
Galicia	51,92	51,96	51,92	51,90	51,86	51,84	51,82	51,81	51,72	51,72
Madrid	51,95	51,95	51,89	51,81	51,72	51,68	51,58	51,59	51,53	51,53
Murcia	50,50	50,39	49,95	49,78	49,59	49,64	49,31	49,13	49,31	49,30
Navarra	50,43	50,38	50,18	50,03	50,02	50,05	50,03	50,00	49,98	49,98
País Vasco	51,05	51,08	51,06	51,04	51,03	51,03	51,03	51,08	51,09	51,09
A Rioxa	50,40	50,43	50,26	50,01	49,90	49,85	49,61	49,55	49,50	49,50
Ceuta	49,64	48,84	48,63	48,53	48,76	48,95	49,10	49,14	49,12	49,11
Melilla	49,14	48,73	49,08	49,15	49,26	49,34	49,12	49,21	49,15	49,14
España	51,07	51,06	50,96	50,85	50,76	50,73	50,62	50,57	50,50	50,50

Fonte: INE. Padrón Municipal

A distribución por sexo de cada un dos grupos de idade en Galicia pode verse no cadro 5.4, que pon de manifesto que:

■ Os homes son maioritarios nos sete grupos de menor idade (ata o grupo: 35-39, inclusive).

■ As mulleres son maioritarias nos outros once grupos de idade e a diferenza a favor das mulleres vaise abrindo progresivamente a medida que avanzamos na idade ata chegar a estar un 69,73% por enriba do número de homes no grupo de 85 e máis anos e un 62,07% no de 80-84 anos.

A maior esperanza de vida das mulleres e a maior emigración dos homes están, sen dúbida, entre os factores explicativos.

**Poboación de Galicia.
Por idade (grupos quinquenais) e sexo. 2008**

■ Cadro 5.4

Idade	Galicia		
	Ambos sexos	Homes	Mulleres
0 - 4	106.387	55.086	51.301
5 - 9	101.998	52.660	49.338
10 - 14	106.154	54.603	51.551
15 - 19	126.385	64.894	61.491
20 - 24	155.684	79.170	76.514
25 - 29	206.261	104.419	101.842
30 - 34	227.454	114.574	112.880
35 - 39	216.792	108.482	108.310
40 - 44	207.414	102.900	104.514
45 - 49	200.340	99.595	100.745
50 - 54	182.951	90.607	92.344
55 - 59	174.149	85.771	88.378
60 - 64	169.338	81.494	87.844
65 - 69	134.165	62.751	71.414
70 - 74	156.202	69.522	86.680
75 - 79	135.134	56.863	78.271
80 - 84	93.882	35.612	58.270
85 e máis	83.479	25.265	58.214
Total	2.784.169	1.344.268	1.439.901

Fonte: INE. Padrón municipal

Para ver se a primacía numérica da muller en Galicia se asenta en motivos biolóxicos ou hai unha causalidade social, pode observarse no cadro 5.5 que no último cuarto de século en todos e cada un dos anos naceron en Galicia máis homes que mulleres. Destacaremos os seguintes aspectos:

- O importante descenso dos nacementos tocou fondo en 1998, ano no que o total de nacementos non chegou á metade dos de 1980 (quedou no 47,3%).
- A partir do ano 2.003 recuperouse o nivel dos 20.000 nacementos (por vez primeira dende 1993) e a partir do ano 2005 o dos 21.000 nacementos.
- Da diferenza entre homes e mulleres do ano 1980 (1.384 persoas) pasouse na actualidade a 791 nenos máis que nenas en 2008.
- O ano coa menor diferenza entre nacemento de nenos e de nenas foi 1996 (con 461 persoas).

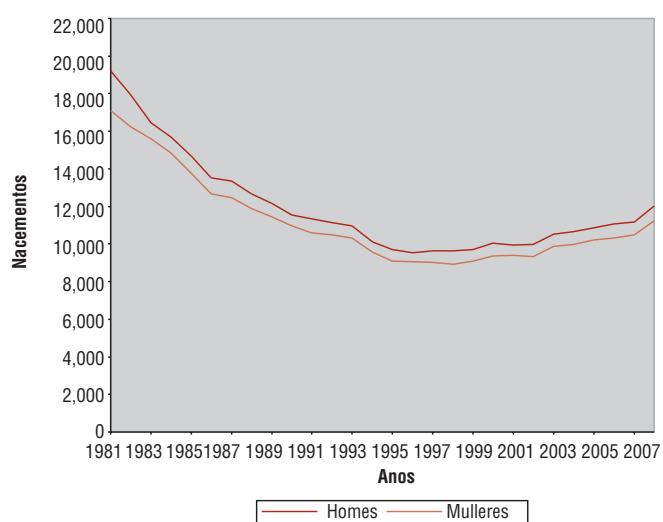
O pequeno aumento de nacementos que se constata en Galicia a partir de 1999 non se entende sen a chegada da inmigración estranxeira.

■ Cadro 5.5

Nacemento segundo o sexo do/a nacido/a. 1981- 2008. Galicia

Ano	Homes	Mulleres
1981	19.206	17.094
1982	17.964	16.250
1983	16.452	15.597
1984	15.702	14.835
1985	14.682	13.745
1986	13.517	12.661
1987	13.360	12.464
1988	12.671	11.887
1989	12.146	11.446
1990	11.552	10.949
1991	11.331	10.596
1992	11.149	10.484
1993	10.956	10.328
1994	10.113	9.570
1995	9.702	9.097
1996	9.529	9.068
1997	9.647	9.036
1998	9.621	8.917
1999	9.691	9.093
2000	10.052	9.366
2001	9.955	9.406
2002	9.987	9.340
2003	10.539	9.884
2004	10.652	9.969
2005	10.867	10.230
2006	11.075	10.317
2007	11.173	10.497
2008	12.036	11.245

Fonte: IGE, INE. Movemento natural de poboación

No cadro 5.6 compróbase que, aínda que a poboación extraese en Galicia só representa o 1,81% do total de España. É a cuarta Comunidade Autónoma por porcentaxe de mulleres estranxeiras sobre o total dos estranxeiros que viven en Galicia. Supera o tres puntos a media estatal, despois de Asturias, Ceuta e Melilla

■ Cadro 5.6

Poboación extranxeira. Porcentaxe de mulleres Por CC.AA. 2003-2008

	2003	2004	2005	2007	2008
España	46,90	47,08	46,60	47,10	46,81
Andalucía	46,52	46,94	45,92	46,43	46,92
Aragón	43,06	43,96	43,78	44,78	44,14
Asturias	53,97	53,98	54,08	53,44	51,38
Baleares	48,55	48,52	48,33	48,40	47,94
Canarias	48,42	48,37	48,05	48,59	48,69
Cantabria	51,71	51,72	50,95	50,56	48,94
Castela e León	50,15	49,86	49,02	48,10	46,34
Castela A Mancha	42,94	43,44	43,48	44,44	43,68
Cataluña	44,43	45,03	44,61	43,40	45,27
C. Valenciana	46,38	46,34	46,19	46,65	46,68
Extremadura	42,27	43,80	44,16	46,46	45,77
Galicia	52,33	52,48	52,16	51,34	49,93
Madrid	50,49	50,19	49,72	53,19	49,30
Murcia	38,46	40,59	39,80	41,29	42,43
Navarra	44,41	45,53	45,89	46,82	45,77
País Vasco	48,58	48,65	48,72	49,44	48,56
A Rioxa	42,03	42,70	42,14	43,21	43,47
Ceuta	47,05	50,19	49,75	51,29	50,80
Melilla	54,54	54,61	54,44	52,35	50,46

Fonte: INE. Explotación Estadística del Padrón

5.2 Muller e actividade económica de mercado

5.2.1 Introducción

Só nas últimas décadas a muller comezou a incorporarse maioritariamente en Galicia á actividade económica “de mercado”, posto que tradicionalmente realizou un importante traballo, pero non retribuído senón ligado prioritariamente á esfera doméstica (incluíndo ademais dos labores do fogar o coidado dos nenos e nenas, das persoas minusválidas, etc.).

A invisibilidade deste traballo, que non computa na xeración do PIB, comezou a ceder paso no último cuarto de século por unha incorporación á vida activa similar á masculina nos grupos de idade máis novos, pero queda moito camiño por andar para que poidamos falar dun mercado laboral realmente equilibrado por sexos.

Xa vimos no capítulo anterior que as mulleres, malia ser máis que os homes entre a poboación de polo menos 16 anos, son moitas menos na poboación activa (e moi

especialmente na ocupada), mentres que son maioría na poboación desempregada e na inactiva.

Podemos complementar ese cadro co 5.7, que detalla para as provincias galegas a distribución porcentual da poboación. Destacaremos que no ano 2008:

- A taxa de actividade maior alcánzana os homes na provincia de Pontevedra (66,7%) e a menor é a das mulleres en Ourense (42,5%)
- A provincia con menor taxa de actividade masculina, Lugo (57,1%), está por enriba en 7.8 puntos porcentuais, da de Pontevedra, que é a que ten maior taxa de actividade feminina (49,3%).
- Sobre a taxa de ocupación, ningunha provincia baixa do 46%, pero as variacións segundo o sexo son grandes. A taxa mais baixa do grupo de homes é a de Ourense (54,4%) e a mais alta do de mulleres só chega ao 43,6% de Pontevedra.
- A taxa mais alta de desemprego no colectivo feminino atopámola en Pontevedra (11,6%) e no grupo de homes, tamén está en Pontevedra, pero cun 8,8%.
- A taxa de desemprego máis baixa é a de Lugo cun 4,5% nos homes e Ourense cun 7,8% para as mulleres.

**Distribución porcentual da poboación de alomenos 16 anos.
Pola relación coa actividade económica. Por sexo e provincia. 2007- 2008**

■ Cadro 5.7

	Taxas de actividade		Taxa de ocupación		Taxas de desemprego	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Ambos sexos						
A Coruña	55,10	56,20	91,56	51,20	8,44	8,90
Lugo	48,63	49,80	94,03	46,70	5,97	6,20
Ourense	50,38	49,70	94,80	46,60	5,20	6,30
Pontevedra	56,66	57,60	92,46	51,80	7,54	10,10
Homes						
A Coruña	65,76	65,20	93,86	60,20	6,14	7,60
Lugo	55,98	57,10	95,41	54,50	4,59	4,50
Ourense	59,13	57,40	95,69	54,40	4,31	5,10
Pontevedra	65,61	66,70	94,23	60,90	5,77	8,80
Mulleres						
A Coruña	45,74	48,10	88,67	43,00	11,33	10,60
Lugo	41,36	43,00	92,19	39,40	7,81	8,30
Ourense	41,93	42,50	93,58	39,10	6,42	7,80
Pontevedra	48,48	49,30	90,27	43,60	9,73	11,60

Fonte: INE, EPA do 4º trimestre

5.2.2. Actividade e inactividade

A moito menor taxa de actividade das mulleres en Galicia (e en cada unha das súas provincias) en relación coa dos homes xa foi obxecto de estudo no capítulo 4; para completar esa análise presentamos no cadro 5.8 as taxas de actividade no último bienio de homes e mulleres en cada unha das comunidades autónomas. Destacaremos que:

- A taxa de actividade feminina no ano 2008 está en Galicia 3,28 puntos porcentuais por baixo da media española; no ano anterior o diferencial era de 2,7 en 2007.
- A taxa de actividade masculina en 2008 de Galicia supera en máis de 16,5 puntos á feminina, pero está case seis puntos por debaixo da media estatal.

Taxa de actividade por sexo e comunidade autónoma. 2007- 2008

■ Cadro 5.8

	Homes		Mulleres	
	2007	2008	2007	2008
España	69,27	69,49	48,94	50,46
Andalucía	68,20	68,62	44,67	46,85
Aragón	68,08	68,33	49,67	50,37
Asturias	59,53	61,00	42,39	45,15
Illas Baleares	73,74	73,55	54,44	55,98
Canarias	70,58	70,67	51,57	51,28
Cantabria	66,52	66,80	46,48	47,59
Castela A Mancha	68,95	64,19	43,02	45,12
Castela e León	64,03	68,66	43,57	45,40
Cataluña	72,18	72,26	53,11	54,42
C. Valenciana	70,52	70,82	49,95	51,62
Estremadura	64,34	64,80	41,64	42,47
Galicia	63,29	63,69	46,02	47,18
Madrid	73,17	73,28	55,30	56,51
Murcia	72,82	72,43	47,87	50,92
Navarra	70,88	70,11	50,90	52,31
País Vasco	66,90	67,03	48,86	49,62
A Ríoxa	70,07	69,84	47,70	49,93
Ceuta	66,81	70,19	36,77	40,97
Melilla	68,42	70,72	40,45	37,05

Fonte: INE, EPA 4º trimestre
Unidades: Porcentaxe

O estudo da poboación inactiva realizado no último epígrafe do capítulo 4 completáremolo aquí focalizando na perspectiva de xénero. O cadro 5.9 pon de manifesto que:

- A principal situación de inactividade da muller galega é a de labores do fogar (33,3%).
- A principal situación de inactividade dos homes en Galicia é a de xubilado ou pre-xubilado (co 62,2% dos inactivos), mentres que nas mulleres é a segunda (con só o 30,9%). A pequena proporción de mulleres que realizaron en décadas anteriores un

traballo retribuído é a explicación principal deste importante desaxuste, que contribúe a que ser muller de idade avanzada se constitúa hoxe nun dos principais factores de risco para formar parte das bolsas de pobreza.

■ O 12,5% das inactivas galegas son estudantes e a porcentaxe ascende ao 15,8% entre os homes.

■ O cobramento das pensións de viuvez prioritariamente por mulleres (xa que en décadas anteriores os/as cotizantes á Seguridade social eran en proporción moi maioritaria os homes) explica que a porcentaxe de mulleres perceptoras de pensións diferentes ás ligadas á xubilación é seis veces maior que nos homes.

■ Cadro 5.9

Poboación inactiva. Por clase de inactividade, sexo e comunidade autónoma. 2008

	Total	Estudante	Xubilado/a ou prexubilado/a	Labores do fogar	Incapacitado/a permanente	Perceptor/a pensión distinta da xubilación (ou prexubilación)	Outras situacións ⁽¹⁾
Homes							
España	100	18,1	61,5	4,9	8,0	2,9	4,6
Andalucía	100	20,2	55,3	5,2	9,4	3,2	6,8
Aragón	100	16,6	71,5	3,5	5,0	1,7	1,8
Asturias	100	15,1	68,7	1,3	9,6	2,4	2,8
Baleares	100	16,0	55,8	10,6	6,1	6,0	5,5
Canarias	100	22,0	47,8	10,0	9,3	4,6	6,3
Cantabria	100	19,7	62,1	2,8	6,2	4,6	4,5
C. A Mancha	100	15,5	70,1	3,7	6,4	3,0	4,1
C. León	100	17,8	64,9	2,6	6,0	2,8	3,0
Cataluña	100	15,4	64,0	5,4	6,6	4,2	4,3
C. Valenciana	100	16,6	62,3	5,4	9,2	2,5	4,0
Extremadura	100	19,5	58,4	4,5	9,5	2,8	5,3
Galicia	100	15,8	62,2	5,1	11,8	2,0	3,1
Madrid	100	21,9	61,7	4,6	5,1	1,8	4,9
Murcia	100	20,0	56,3	5,1	10,0	2,9	5,6
Navarra	100	19,2	66,2	4,0	7,7	0,9	2,0
País Vasco	100	17,7	65,8	3,2	9,3	1,1	2,8
A Ríoxa	100	17,6	66,9	4,2	5,9	1,9	3,5
Ceuta	100	28,1	41,3	0,8	9,8	3,3	16,7
Melilla	100	25,9	50,5	2,1	7,0	8,3	6,1
Mulleres							
España	100	12,3	17,5	46,3	6,5	16,2	1,2
Andalucía	100	13,4	13,1	49,5	6,8	16,0	1,1
Aragón	100	11,7	15,6	47,5	7,2	17,4	0,5
Asturias	100	10,3	20,8	41,4	8,8	17,7	1,0
Baleares	100	12,3	21,3	45,9	3,9	14,9	1,6
Canarias	100	16,2	9,9	49,3	6,9	16,7	1,0
Cantabria	100	12,2	20,6	45,1	5,3	15,3	1,6
C. A Mancha	100	11,7	8,2	48,2	6,9	16,1	1,3
C. León	100	11,8	17,1	56,0	5,4	16,5	1,0
Cataluña	100	10,3	22,8	44,0	3,2	18,3	1,4
C. Valenciana	100	11,5	21,3	43,4	8,6	14,4	0,8
Extremadura	100	13,7	9,7	49,6	7,3	18,6	1,1
Galicia	100	12,5	30,9	33,3	9,1	13,1	1,1
Madrid	100	13,1	16,0	48,0	5,4	15,6	1,9
Murcia	100	12,4	16,0	47,1	10,0	13,4	1,1
Navarra	100	12,2	16,9	46,5	5,9	17,3	1,2
País Vasco	100	12,5	14,5	45,9	7,1	19,1	0,9
A Ríoxa	100	8,9	21,0	50,0	6,1	12,3	1,6
Ceuta	100	13,5	5,4	55,8	7,3	12,9	5,2
Melilla	100	16,2	4,4	52,9	6,3	17,5	2,7

(1) A categoría "Outra situación" inclúe aos inactivos/as que non mencionan ningunha situación de inactividade e declaran estar buscando emprego ou traballar

Datos en porcentaxes, respecto da poboación inactiva total de cada comunidade autónoma

Fonte: INE, EPA 4º trimestre

A desagregación en dous grupos de idade do cadro 5.10 permítenos constatar que no máis novo (de 16 a 19 anos) as mulleres inactivas superan os homes inactivos nun 6,2%, mentres que a medida que avanzamos en idade, tamén o facemos en diferenza, ata chegar ao 54,68% no grupo de 45 a 54 anos.

Evidentemente, a incorporación máis igualitaria da muller ao mundo do traballo retribuído vaise producindo nos estratos de poboación máis novos.

■ Cadro 5.10 Inactivos/as por grupo de idade, sexo e comunidade autónoma. Valores absolutos. Galicia 2008

	Total			De 16 a 19 anos			De 20 a 24 anos			De 25 a 34 anos			De 35 a 44 anos			De 45 a 54 anos			De 55 a 64 anos			De 65 e máis anos		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Homes	428,1	417,3	414,1	40,7	35,0	36,3	29,3	27,9	25,3	21,5	21,7	21,3	15,2	14,5	12,4	25,4	20,9	19,4	68,6	68,5	67,6	227,2	228,8	231,8
Mulleres	672,5	671,6	658,7	44,8	42,3	41,1	37,3	39,8	35,5	39,9	37,1	32,8	48,2	49,8	44,2	68,1	61,7	66,2	106,0	110,3	106,7	328,3	330,7	332,1
Galicia	1.100,6	1.088,9	1.072,8	77,3	85,5	77,4	66,6	67,6	60,9	61,4	58,8	54,1	63,4	64,3	56,6	93,6	82,6	85,6	174,7	178,8	174,3	555,5	559,5	563,9

Fonte INE

5.2.3. Emprego e desemprego

Dentro da poboación activa inclúese tanto a que está a traballar (poboación ocupada) como a que busca emprego activamente (poboación desempregada).

A distribución porcentual da poboación ocupada por sexos e sectores económicos en cada unha das comunidades autónomas para o ano 2008 figura no cadro 5.11; nel destacaremos, no referido a Galicia e o total español, que:

- O 79,1% das mulleres con emprego en Galicia traballan no sector servizos (en España alcanza o 86,2%).
- A porcentaxe de mulleres que traballan en Galicia no sector agro-pesqueiro case triplica á media español de mulleres, mentres que nos homes non chega a duplicalo.
- A subrepresentación da muller por sectores económicos é especialmente clamorosa na construción, actividade na que solo chega ao 2% de ocupación, igual que a media estatal.
- No capítulo 4 pode comprobarse que a taxa de ocupación da muller en Galicia continúa estando moi por baixo da masculina.

Distribución porcentual dos ocupados/as por sector económico, comunidade autónoma e sexo. 2008

■ Cadro 5.11

	Total	Agricultura	Industria	Construción	Servizos
Andalucía					
Homes	100,0	8,2	13,1	21,1	57,5
Mulleres	100,0	5,3	5,4	1,7	87,6
Aragón					
Homes	100,0	6,6	27,8	17,7	47,9
Mulleres	100,0	2,2	12,4	1,3	84,1
Asturias					
Homes	100,0	4,8	23,2	19,4	52,6
Mulleres	100,0	3,7	6,2	2,0	88,1
Baleares					
Homes	100,0	1,5	12,1	26,4	60,0
Mulleres	100,0	0,5	3,5	1,7	94,2
Canarias					
Homes	100,0	3,0	9,7	20,2	67,0
Mulleres	100,0	2,6	3,1	1,8	92,5
Cantabria					
Homes	100,0	4,8	27,3	20,7	47,6
Mulleres	100,0	3,3	8,9	2,8	85,0
C. A Mancha					
Homes	100,0	8,7	21,8	24,2	45,2
Mulleres	100,0	2,7	10,4	2,0	84,8
C. León					
Homes	100,0	9,9	23,3	18,1	48,7
Mulleres	100,0	3,6	9,0	2,1	85,3
Cataluña					
Homes	100,0	2,4	27,4	18,7	51,5
Mulleres	100,0	0,9	13,8	83,3	84,8
C. Valenciana					
Homes	100,0	4,0	24,5	21,2	50,3
Mulleres	100,0	1,6	10,6	2,5	85,4
Extremadura					
Homes	100,0	14,1	14,6	21,1	50,2
Mulleres	100,0	4,7	5,9	1,7	87,8
Galicia					
Homes	100,0	8,4	22,8	18,4	50,4
Mulleres	100,0	7,0	11,9	2,0	79,1
Madrid					
Homes	100,0	0,7	13,7	16,5	69,0
Mulleres	100,0	0,4	6,3	2,3	91,0
Murcia					
Homes	100,0	10,9	18,8	21,8	48,5
Mulleres	100,0	6,9	9,4	3,0	80,6
Navarra					
Homes	100,0	6,1	35,8	17,0	41,1
Mulleres	100,0	1,8	15,5	2,9	79,8
País Vasco					
Homes	100,0	1,8	33,4	15,1	49,7
Mulleres	100,0	1,1	10,7	1,1	87,0
A Rioxa					
Homes	100,0	5,9	30,9	19,0	44,2
Mulleres	100,0	1,5	18,3	1,3	78,9
España					
Homes	100,0	5,1	20,6	19,5	54,8
Mulleres	100,0	2,6	9,1	2,0	86,2

Datos en porcentaxe
Fonte: INE, EPA. 4º trimestre

As taxas de paro en 2008 en cada unha das comunidades españolas e desagregación por sexos figuran no cadro 5.12, que mostra que:

- A taxa de paro das mulleres é case tres puntos superior á dos homes en Galicia (4,3 superior en 2007) e con 2,67 puntos de diferenza por debaixo da media española.
- As taxas de desemprego feminino son especialmente altas en Ceuta, Melilla, Estremadura e Andalucía (en todas elas supera o 17%).
- A taxa de desemprego feminino máis baixa tena Navarra e o seu valor (6,94%) supera á taxa media de desemprego masculino de España (6,37%).

Taxas de desemprego. Por sexo e comunidade autónoma. 2008

■ Cadro 5.12

	Homes	Mulleres
España	10,06	13,04
Andalucía	15,25	21,51
Aragón	6,37	8,19
Asturias	6,39	10,96
Baleares	9,71	10,81
Canarias	16,18	18,98
Cantabria	5,85	8,91
C. A Mancha	6,72	13,37
C. León	9,08	15,42
Cataluña	9,03	8,98
C. Valenciana	11,04	13,59
Estremadura	10,93	21,56
Galicia	7,39	10,37
Madrid	7,92	9,61
Murcia	12,00	13,55
Navarra	5,49	8,34
País Vasco	5,48	7,67
A Ríoxa	6,36	9,82
Ceuta	11,69	26,76
Melilla	15,91	29,32

Fonte: INE, EPA, 4º trimestre

A desagregación por grupos de idade de táxelas de desemprego de Galicia e España que presentamos no cadro 5.13 reflexa que:

- As taxas de desemprego dos menores de 25 anos case triplica á dos maiores desa idade, tanto en homes coma en mulleres e tanto en Galicia coma no total español.
- A taxa de desemprego en Galicia do estrato máis novo de mulleres (as menores de 25 anos) alcanzou o 23,99%, 1.77 puntos menos do valor, altísimo, que ten este grupo poboacional na media estatal.

■ Cadro 5.13

	Total		Menores de 25 anos		De 25 e máis anos	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Homes						
España	6,37	10,06	15,24	23,70	5,31	8,51
Galicia	5,72	7,39	12,89	19,19	4,93	6,18
Mulleres						
España	10,85	13,04	21,94	25,76	9,42	11,47
Galicia	10,04	10,37	20,54	23,99	9,09	9,17

Datos en porcentaxe
 Fonte: INE, EPA, 4º trimestre

5.3. Demandas de emprego e paro rexistrado

Demandantes son os traballadores e traballadoras que se inscriben nos servizos públicos de emprego para a busca dun emprego ou mellorar o que posúen, para recibir outros servizos alleos ao emprego (orientación para o autoemprego, formación ocupacional.....) ou pola obrigatoriedade de inscribirse para recibir unha Prestación por Desemprego ou Subsidio.

Os/ás demandantes de emprego clasifícanse en determinados colectivos de pertenza e así calcúlase por exclusión a cifra de paro rexistrado, ao poder reunir a demanda dunha traballador/a dous ou máis situacións. Estableceuse a seguinte orde de preferencia contabilizándose un demandante no primeiro colectivo que aparece:

- Demandantes inscritos sen dispoñibilidade
- Demandantes de emprego non parados:
 - Demandantes con baixa dispoñibilidade para o emprego
 - Demandantes ocupados ou con relación laboral
 - Demandantes dun emprego específico
 - Outros demandantes sen emprego/non ocupados.
- Demandantes de emprego parados

Parados/as. Por idade e sexo. Galicia. 2008

■ Cadro 5.14

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
16 a 19	1.518	2.629	4.147
20 a 24	6.918	8.372	15.290
25 a 29	13.040	12.050	25.090
30 a 34	15.367	11.379	26.746
35 a 39	14.424	9.262	23.686
40 a 44	12.828	8.466	21.294
45 a 49	11.955	8.009	19.964
50 a 54	10.974	7.956	18.930
55 a 59	10.886	8.272	19.158
60 a 64	8.027	7.571	15.598
Total	105.937	83.966	189.903

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

Demándalos de emprego pendentes de demandantes parados/ás en 2008 foron 189.903. Deles o 44,21% correspondía ao colectivo de homes (España 50,38%) e o 55,78% ao de mulleres (España 49,62%). Por tramos de idade, no grupo de mulleres, son os de entre 30-34 anos (14,51%), 35-39 (13,61%) e 25-29 (12,31%) as que máis demandas acumulan; mentres que no dos homes son os de 25-29 anos (14,35%), 30-34 (13,55%) e 35-39 (11,3%).

O máis significativo é a diferenza do número de mulleres que demanda emprego sen conseguilo ao finalizar o ano 2008, fronte ao colectivo de homes, aínda que esta se viu reducida con relación ao ano anterior (mulleres 61,87% e homes 38,13%).

Parados/as. Por nivel académico e sexo. Galicia. 2008

■ Cadro 5.15

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
Ata Ctfcado. Escolaridade*	35.067	35.538	70.605
Titulación ensino obrigatorio	33.797	27.377	61.174
Formación Profesional	15.707	9.456	25.163
BUP/ Bacharelato Superior/COU	10.018	7.084	17.102
Titulados universitarios	11.267	4.478	15.745
Outras titulacións	81	33	114
Total	105.937	83.966	189.903

*Inclúe certificado de escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

Centrándonos no nivel de estudos as diferenzas non son tan apreciables xa que nos dous grupos, é o colectivo de “Ata certificado de Escolaridade”, os que acumulan o maior número de demandas pendentes de demandantes parados. As mulleres 33,10% e homes 42,32%. As mulleres con estudos universitarios teñen un peor comportamento en canto ás demandas de emprego pendentes chegando ao 10,63%, fronte ao 5,33% de homes.

■ Cadro 5.16

Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as. Segundo grupo principal de ocupación. Por provincias. Decembro 2008

	Homes				Mulleres			
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
A Dir. AAPP e emp.>10 ASA.	368	39	66	286	140	17	23	107
B Xer. emp. <10 ASA.	62	8	25	51	19	5	3	36
C Xer. emp. sen asalar..	6	2	6	10	0	0	0	1
D 2º e 3º ciclo univ.	1.165	181	213	936	2.364	369	431	1.646
E 1º ciclo universitario	507	137	136	401	1.361	415	394	1.079
F Técnicos e prof. de apoio	3.592	786	717	3.350	3.109	729	689	2.691
G Empregados/as tipo admin.	1.613	359	507	1.554	6.242	1.348	1.819	5.850
H Trab. serv. restaur.	1.499	336	442	1.398	6.508	1.841	2.394	5.918
I Trab. serv. prot. e seg.	413	231	214	303	47	66	41	72
J Depen. com. e asimil.	755	198	219	772	6.774	1.696	2.048	7.449
K Trab. cual. agricult.	1.567	480	550	1.434	532	155	232	803
L Trab. cual. constr.	8.120	1.817	2.014	7.333	114	42	37	124
M Trab. cual. industrias.	2.793	576	633	3137	46	7	35	73
N Trab. cual. art. graf.	523	196	200	558	1.889	301	377	2.550
O Operador inst. indus.	1.011	319	522	1.823	3.099	186	815	2.124
P Cond. oper. maq. movil	2.419	1.033	930	2.460	113	58	30	167
Q Trab. non cu. servi.	1.382	276	334	1.073	8.017	1.749	2.604	7.087
R Peóns agricultura	5.517	1.520	1.913	5.563	2.053	371	812	3.576
S Forzas armadas	23	9	13	32	9	3	3	7
TOTAL	33.335	8.503	9.654	32.474	42.436	9.358	12.787	41.360

Fonte: SPEE - INEM

Por grupo principal de ocupación, as mulleres demandantes de emprego paradas, solicitan en maior número as seguintes ocupacións:

- Traballadoras de non cualificadas de servizos, 19.457 (18,37%) (España 20,43%).
- Dependenta de comercio e asimilados 17.967 (16,96%)
- Traballadoras de servizos de restauración 16.661 (15,73%)
- Empregadas de Administración 15.259 (14,40%)
- Técnicas e profesionais de apoio 7218 (6,81%).

As profesións que requiren estudos universitarios son demandas nun 7,61%. Hai que ter en conta que as demandantes con estudos universitarios tamén demandan profesións de nivel inferior; ao non ter grandes expectativas de atopar traballo nas profesións para as que están formadas.

No colectivo masculino, a profesión mais demandada segue sendo “Traballadores cualificados da construción” con 19.284 demandantes parados 22,97% (España 24,72% fronte ao 19,47% de 2007), seguida de peóns agrícolas con 14.513 demandantes 17,28% (España 24,50%). Seguen sendo profesións reservadas aos homes.

As profesións que requiren titulación universitaria supoñen o 4,38% das demandas. Apréciase unha diferenza significativa con respecto ás mulleres, o que parece apoiar o maior acceso das mulleres aos estudos de nivel superior.

Parados/as. Por actividade económica e sexo. Galicia. 2008

■ Cadro 5.17

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura	1.288	1.839	3.127
B Pesca	459	2.220	2.679
C Industrias extractivas	294	759	1.053
D Industria manufactureira	17.282	11.545	28.827
E Produc. e distribuc. de enerxía eléctrica e gas	118	257	375
F Construción	2.446	24.692	27.138
G Comer., repar. vehíc. motor, motocicl. e art. persoal	15.278	7.319	22.597
H Hostalaría	13.560	4.348	17.908
I Transporte, almacenamento e comunicacións	1.727	3.877	5.604
J Intermediación financeira	500	297	797
K Activid. Inmob. e de aluguer, servizos empresar.	18.206	12.362	30.568
L Admon. pública, defensa e SS obrigatoria	5.291	3.904	9.195
M Educación	2.428	980	3.408
N Activid. sanitarias e veterinarias, servizos sociais	3.832	490	4.322
O Outras activid. soc. e de serv. Prest. á comunidade	5.449	2.271	7.720
P Fogares que empregan persoal doméstico	856	69	925
Q Organismos extraterritoriais	13	12	25
R Sen sección asociada	16.910	6.725	23.635
Total	105.937	83.966	189.903

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

En canto á sección da actividade económica hai que destacar como un dos datos máis significativos que as mulleres galegas paradas que demandan emprego “sen emprego anterior”, alcanza o 15,96% (18,06% en 2007) fronte ao 8% (9,74% en 2007) de homes. Vólvese poñer de relevo a dificultade de inserción laboral da muller. A actividade de “actividades inmobiliarias” con 17,18% é a mais demandada, seguida de “industria manufactureira” cun 16,31%, “comercio” cun 14,42% e de “hostalaría” con 12,80%. En España en primeiro lugar cun 22,89% Actividade Inmobiliaria e de Alugueres, segundo Comercio con 15,77% e terceiro Industrias manufactureiras con 12%. A categoría de “Sen emprego anterior” supuxo un 11,94% (4 puntos menos que en Galicia).

Ao igual que vimos coas ocupacións mais demandadas, é a “construción” a sección de actividade económica onde o colectivo de homes concentra en maior medida as súas expectativas laborais, cun 29,41% (34,54% en España), seguido de actividade “inmobiliarias e de alugueres” co 14,72% e das “industrias manufactureiras” co 13,27%.

Aínda que se aprecian actividades económicas igualmente demandadas por homes e mulleres, seguen existindo outras reservadas case exclusivamente ás mulleres, como “persoal domestico” (92,54% das demandas realízanas mujeres, “hostelería” (75,72%), “educación” (71,24%), e “actividades sanitarias e de servizos sociais” (88,76%)

**Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as.
Segundo idade e duración da demanda e sexo, por provincias. Decembro 2008**

■ Cadro 5.18

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
> 25 anos					
< 1 mes	874	258	250	1.067	2.449
De 1 a <= 6 meses	2.425	627	712	2.892	6.656
De > 6 meses a <= 1 ano	590	154	159	529	1.432
De máis de 1 ano	204	44	49	167	464
Total	4.093	1.083	1.170	4.655	11.001
< 25 anos					
< 1 mes	4.940	1.233	1.205	4.941	12.319
De 1 a <= 6 meses	12.127	2.934	3.285	12.769	31.115
De > 6 meses a <= 1 ano	4.459	1.063	1.249	4.385	11.156
De máis de 1 ano	7.716	2.190	2.745	5.724	18.375
Total	29.242	7.420	8.484	27.819	72.965
Total	33.335	8.503	9.654	32.474	83.966
MULLERES					
> 25 anos					
< 1 mes	607	140	151	681	1.579
De 1 a <= 6 meses	1.776	530	521	2.119	4.946
De > 6 meses a <= 1 ano	393	148	150	440	1.131
De máis de 1 ano	307	79	104	290	780
Total	3.083	897	926	3.530	8.436
< 25 anos					
< 1 mes	4.343	892	1.029	4.345	10.609
De 1 a <= 6 meses	12.573	3.085	3.322	13.097	32.077
De > 6 meses a <= 1 ano	5.586	1.272	1.569	5.419	13.846
De máis de 1 ano	16.847	3.212	5.941	14.969	40.969
Total	39.349	8.461	11.861	37.830	97.501
Total	42.432	9.358	12.787	41.360	105.937

Fonte: SPEE-INEM

As mulleres maiores de 25 anos representa o 92,04% (En España 89,94%) das demandas pendentes de demandantes parados/ás fronte ao 86,90% dos homes (85,48% en España).

Aínda que nos dous casos, para o colectivo de maiores de 25 anos é máis difícil inserirse no mercado laboral, é sensiblemente máis difícil se se é muller. O 42,02% das mulleres maiores de 25 anos permanecen máis dun ano como demandantes de emprego (25,18% homes) e o 32,90% (42,64% homes), entre un e seis meses.

■ Cadro 5.19

Demandas de emprego pendentes
Segundo clasificación da demanda. Por sexo e por provincias. Decembro 2008

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
Non parados					
Con dispoñibilidade limitada	2.080	494	717	2.202	5.493
Con relac. Laboral	813	385	217	1.171	2.586
Ocupados	4.665	1.151	1.142	3.628	10.586
Demandan empregos específicos	390	152	109	385	1.036
Outros non ocupados	937	284	298	756	2.275
Total	8.885	2.466	2.483	8.142	21.976
Parados	33.335	8.503	9.654	32.474	83.966
Total	42.220	10.969	12.137	40.616	105.942
MULLERES					
Non paradas					
Con dispoñibilidade limitada	1.342	293	426	1.552	3.613
Con relac. Laboral	1.761	192	219	1.662	3.834
Ocupadas	5.331	1.975	2.517	5.608	15.431
Demandan empregos específicos	332	194	157	373	1.056
Outras non ocupadas	1.746	529	506	1.357	4.138
Total	10.512	3.183	3.825	10.552	28.072
Paradas	42.432	9.358	12.787	41.360	105.937
Total	52.944	12.541	16.612	51.912	134.009
TOTAL	95.164	23.510	28.749	92.528	239.951

Fonte: SPEE-INEM

Se observamos as demandas de emprego pendentes segundo clasificación da demanda, as mulleres paradas representa o 79,05% (79,26% homes), o resto son demandantes non paradas.

Dentro do colectivo de demandantes non paradas as demandantes de emprego non ocupadas representan o 14,74% (homes 10,35%). As demandas de emprego sen emprego/non ocupadas son aquelas que reclama un traballo por período inferior a 3 meses, de xornada inferior a 20 horas semanais e estudantes menores de 25 anos ou que demandan o emprego se teñen máis de 25 anos. Habería que analizar se a demanda deste tipo de traballos (inferior a 3 meses, a tempo %) é debido a unha elección propia ou como consecuencia da dificultade de conciliar a vida laboral e familiar.

Baixas de demandas de emprego.
Segundo causa da baixa. Por sexo e por provincias. Decembro 2008

■ Cadro 5.20

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
Baixas por colocación					
Con oferta previa	153	107	86	123	469
Sen oferta previa	2.432	565	546	2.245	5.788
Total	2.585	672	632	2.368	6.257
Non renovación	2.131	585	666	2.197	5.579
Outras causas	208	103	35	314	660
Total	4.924	1.360	1.333	4.879	12.496
MULLERES					
Baixas por colocación					
Con oferta previa	336	132	114	231	813
Sen oferta previa	3.412	886	786	2.981	8.065
Total	3.748	1.018	900	3.212	8.878
Non renovación	2.855	895	981	2.740	7.471
Outras causas	292	148	59	494	993
Total	6.895	2.061	1.940	6.446	17.342

Fonte: SPEE-INEM

Para finalizar faremos unha referencia ás baixas na demanda de emprego. As baixas por colocación representa o 51,19% (España 53,32%) no grupo de mulleres, fronte ao 50,07% no dos homes, botando novamente un peor comportamento coas mulleres.

Os seguintes cadros do Instituto Galego das Cualificacións dannos unha visión resu-mida do perfil tipo das paradas/os en Galicia no ano 2008.

Perfil dos parados/as en xeral. Ano 2008. Galicia

■ Cadro 5.21

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	30 a 34
Nivel académico	Ata Certificado Escolaridade
Sección da clasific. CNAE	Actividades inmobiliarias e de aluguer, servicios,empresas
Subsector	Outros servizos
Tempo busca emprego	Menos de 6 meses
Ocupación máis demand. no ámbito feminino a 4 díx.	Dependentes e exhibidores en tendas, almacéns, quioscos,mercad.
Ocupación máis demand. no ámbito masculino a 4 díx.	Peóns da construción
Ocupación máis demand. no ámbito feminino a 8 díx.	Dependente de comercio, en xeral
Ocupación máis demand. no ámbito masculino a 8 díx.	Peón da construción de edificios

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

Perfil tipo dos parados/as de longa duración menores de 25 anos. Galicia. 2008

■ Cadro 5.22

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	20 a 24
Nivel académico	Alta Certificado de Escolaridade *
Sección da clasificación CNAE	Sen sección asociada

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

*Inclúe certificado escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos

Perfil tipo dos parados/as de longa duración maiores de 25 anos. Galicia. 2008

■ Cadro 5.23

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	55 a 59
Nivel académico	Alta certificado de Escolaridade*
Sección da clasificación CNAE	Industria manufactureira

*Inclúe certificado de escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

5.4. Ofertas de emprego

Os Servizos Públicos de Emprego ofrecen a posibilidade de contratar traballadoras a través dos seus servizos, para iso os empresarios poden dirixirse a calquera oficina de emprego, preferentemente a que corresponde ao domicilio da Empresa ou centro de traballo principal. Na Oficina de Emprego informaranlle e facilitaranlle o documento de solicitude de traballadores, que deberán encher indicando:

- Características do posto
- Condicións das candidatas (Neste apartado é onde se pode establecer o requirimento dun sexo como requisito)
- Tipo de contrato
- Forma, lugar e data de selección das traballadoras.

Unha vez presentada a oferta, a Oficina de Emprego, mediante consulta ao seu banco de datos, envíalle ao empresario unha preselección de candidatas aptas, a priori, para que sexan entrevistadas por el mesmo.

Non obstante, a Oficina de Emprego, tamén pode efectuar a selección das candidatas mediante probas profesionais e/ou psicolóxicas

Os empresarios están obrigados a solicitar á Oficina de Emprego as traballadoras que necesite contratar, unicamente cando se queira acoller medidas de fomento de emprego.

As traballadoras contratadas ao amparo dalgunha destas medidas, deberán levar inscritos na Oficina de Emprego o tempo que determine cada modalidade de contrato.

Aínda que como establece o artigo 4º-2 c) do E.T "En relación co traballo, os traballadores teñen dereito:

■ c) A non ser discriminados para o emprego ou unha vez empregados, por razóns de sexo.....”

Existe nas ofertas tramitadas nos Servizos Públicos de Emprego, a posibilidade de realizalos con ou sen requirimento de sexo, necesario nalgúns casos segundo a medida de fomento de emprego elixida.

Ofertas con requirimento de sexo e sen este requirimento. Valores percentuais. Galicia. 2008

■ Cadro 5.24

Sexo	Nº de ofertas
Home	13,56
Muller	10,96
Sen requirimento	75,49

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

A maioría das ofertas, non presentan requirimento de sexo (75,48%) pero o 24,52% restante distribúense do seguinte xeito: homes 13,56% e mulleres 10,96%

■ Cadro 5.25

Ofertas con requirimento de sexo e sen requirimento por seccións (Clasificación CNAE). Galicia. 2008

	Muller	Home	Sen requirimento	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura	43	102	468	613
B Pesca	10	44	114	168
C Industrias extractivas	-	10	34	44
D Industria manufacturera	152	451	1.168	1.771
E Produc. e distribuc. enerxía eléctrica e gas	1	1	25	27
F Construción	58	1.425	2.314	3.797
G Comer., repar. vehíc. a motor, motocicl. e art. persoal	464	606	1.783	2.853
H Hostalería	652	83	1.398	2.133
I Transporte, almacenamento e comunicacións	29	121	415	565
J Intermediación financeira	22	-	133	155
K Actividades inmobiliarias e de aluguer, servizos empresar.	232	191	1.642	2.065
L Admon. pública, Defensa e seguridade social obrigatoria	105	32	3.500	3.637
M Educación	60	31	1.169	1.260
N Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	208	20	1.155	1.383
O Outras activid. sociais e de serv. Prestados á comunidade	365	65	2.257	2.687
P Fogares que empregan persoal doméstico	81	5	80	166
Q Organismos extraterritoriais	-	-	1	1
R Sen sección asociada	99	6	123	228
Total	2.581	3.193	17.779	23.553

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

Neste cadro apréciase como a sección de actividade con mais requirimento feminino é a hostalaría (652 ofertas) (30,57% das ofertas van destinadas a mulleres), seguida do comercio (464 ofertas) (16,26%) e doutras actividades sociais e de Servizos prestadas á comunidade (365 ofertas) (13,58%).

En canto aos requirimentos masculinos, é a construción a que se sitúa no primeiro lugar (37,53%), seguido do comercio, reparación de vehículos a motor e artigos persoais (21,24%) e industrias manufactureiras co 25,46%.

As ofertas presentadas sen requirimento de sexo danse maioritariamente en administración pública, defensa e seguridade social obrigatoria, construción e outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade.

Ocupacións máis ofertadas con requirimento de sexo feminino Galicia. 2008

■ Cadro 5.26

Descrición	Mulleres
Camareiros/as, bármanes e asimilados/as	392
Dependentes/as e exhib. en tendas, almac., quiosc. e merc.	332
Pers. limpeza ofic., hoteis (camareiros/as de piso) e outros estab. simil.	230
Perruqueiros/as, espec. en trat. beleza e trab. asimilados/as	217
Empregados/as do fogar	213
Cociñeiros/as e outros/as preparadores/as de comidas	174
Taquígrafos/as e mecanógrafos/as	167
Asistentes/as domiciliarios	128
Secretarios/as administ. e asimilados/as	47
Representantes de comercio e técnicos de vendas.	32
Total das dez ocupacións máis ofertadas	1.932
Total das ocupacións ofertadas	2.581

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

Ocupacións máis ofertadas con requirimento de sexo masculino Galicia. 2008

Descrición	Mulleres
Albaneis e canteiros	550
Carpinteiros (agás carpinteiros de estruturas metálicas)	270
Condutores de camións	185
Peóns de contrución de edificios	133
Peóns de transporte e descargadores	121
Fontaneiros e instaladores de tubos	111
Electricista de construción e asimilados	105
Pintores, vernizadores, empapeladores e asimilados	103
Mecánicos e axustadores de vehículos de motor	100
Soldadores e oxicortadores	82
Total das dez ocupacións máis ofertadas	1.760
Total das ocupacións ofertadas	3.193

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

■ Cadro 5.26
(continuación)

Ocupacións máis ofertadas sen requirimento de sexo Galicia. 2008

Descrición	Mulleres
Camareiros/as, bármans e asimilados.	1.098
Albans e canteiros/as	998
Representantes de comercio e técnicos/as de venda.	780
Taquígrafos/as e mecanógrafos/as	530
Cociñeiros/as e outros preparadores de comida.	497
Dependentes/as e exhibidores/as en tendas, almacéns, quioscos e mercados	496
Persoal de limpeza de oficinas, hoteis (camareiras de piso) e outros establecementos similares	432
Condutores/as de camiós	407
Perruqueiros/as, especialistas en tratamento de beleza e traballadores/as asimilados/as.	398
Carpinteiros/as (agás carpinteiros/as de estruturas metálicas).	383
Total das dez ocupacións máis ofertadas	6.019
Total das ocupacións ofertadas	17.779

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

Por ocupacións máis ofertadas con requirimento de sexo feminino, destaca en primeiro lugar Camareiras (15,19%), Dependentas (12,86%) e Persoal de limpeza de oficinas, hoteis e outros establecementos (9%). Cando o requirimento de sexo é masculino, en primeiro lugar atopamos a ocupación de Albanel, seguida de Peón da construción e Carpinteiros.

Parece reproducirse tamén nas ofertas presentadas nos Servizos Públicos de Emprego o mesmo esquema de actividades económicas e ocupacións que xa vimos nas demandas de emprego e que veremos nas contratacións, volvendo poñer de manifesto que hai unha serie de actividades e profesións destinadas ás mulleres e outras reservadas aos homes.

5.5. Contratos de traballo

Neste capítulo utilizaremos os cadros elaborados polo Instituto Galego das Cualificacións, que se ben teñen unha pequena variación, nos totais, cos facilitados polo SPEE-INEM, consideramos que esta diferenza non é significativa e os cadros serven para ilustrar de forma resumida a situación da contratación feminina.

No capítulo 7, dedicado á contratación móstranse os datos facilitados polo SPEE-INEM por tipos de contratos e sexo, que servirán como información complementaria para este capítulo.

No ano 2008 a contratación feminina supuxo o 48,31% do total da contratación, tanto de contratos iniciais, como conversión en indefinidos e Adscricións en Colaboración social. Se o distribuímos os contratos iniciais supuxeron o 48,51%, as conversións o 44,97% e as Adscrición o 29,51% do total de ambos os dous sexos, sempre por debaixo da contratación masculina.

Persoas contratadas. Por idade e sexo. Galicia. 2008

■ Cadro 5.27

Idade	Nº contratados		
	Mulleres	Homes	Total
16 a 19	17.054	26.573	43.627
20 a 24	76.136	77.855	153.991
25 a 29	83.519	84.576	168.095
30 a 34	64.166	66.780	130.946
35 a 39	48.137	48.290	96.427
40 a 44	38.972	37.829	76.801
45 a 49	28.841	29.608	58.449
50 a 54	16.343	20.370	36.713
55 a 59	7.066	11.358	18.424
60 a 64	3.187	6.512	9.699
65 ou máis anos	291	707	998
Total	383.712	410.458	794.170

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

Se facemos unha análise por idades, observamos como o tramo de idade con maior contratación foi o de 25-29 anos (83.519 contratos), seguido do de 20-24 anos (76.136 contratos).

Ao comparar os datos por idades do grupo de mulleres, co dos homes, chama a atención, que se ben en case todos os grupos de idade a contratación masculina supera a feminina, hai grupos onde a diferenza case se duplica. O grupo de mulleres de 16 -19 anos só rexistrou 17.054 contratos, fronte aos 26.573 de homes. O de 50-54 anos rexistrou 16.343 contratos de mulleres e 20.370 de homes, o de 55-59 anos rexistrou 7.066 contratos femininos fronte a 11.358 masculinos. Nos grupos de idade intermedios é onde menos diferenzas se presentan, estas son máis acusadas nos tramos de menor idade e nos de maior idade.

Outra característica dos contratos concertados con mulleres é que o son maioritariamente no sector servizos.

Segundo o seguinte cadro do Instituto Galego das Cualificacións o 89,94% (88,760% en 2007) das mulleres traballadoras galegas exercen a súa profesión no sector servizos. O segundo sector de importancia é a industria onde traballa o 7,67% (8,69% en 2007). Na Agricultura e Construción a representación feminina é moi escasa.

Contratos nos sete grandes subsectores de actividades Galicia. 2008

■ Cadro 5.28

	Mulleres	Homes
Sector primario	4.396	19.480
Agricultura e pesca	4.396	19.480
Sector secundario	29.431	47.761
Industria	29.263	47.218
Electricidade	168	543
Sector construción	4.753	76.888
Construción	4.753	76.888
Sector servizos	345.132	266.329
Comercio e hostalería	108.670	61.685
Transporte e comunicacións	20.207	48.118
Outros servizos	216.255	156.526
Total	383.712	410.458

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

O sector servizos é o único onde a contratación feminina supera a masculina representando un 56,44% do total dos contratos realizados neste sector. Dentro deste sector é o Comercio e a Hostalaría a que concentra maior número de mulleres traballadoras con 108.670 traballadoras contratadas en 2008 fronte ao total do sector servizos de 345.132 (362.505 en 2007).

Contratos sectoriais por seccións (clasificación CNAE) e sexo. Galicia. 2008

■ Cadro 5.29

	Mulleres	Homes	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura	3.591	9.348	12.939
B Pesca	805	10.132	10.937
C Industrias extractivas	151	1.087	1.238
D Industria manufacturera	29.112	46.131	75.243
E Produc. e distribuc. de enerxía eléctrica e gas	168	543	711
F Construción	4.753	76.888	81.641
G Comer., repar. vehíc. a motor, motocicl. e art. persoal	54.579	32.528	87.107
H Hostalaría	54.091	29.157	83.248
I Transporte, almacenamento e comunicacións	20.207	48.118	68.325
J Intermediación financeira	2.852	1.693	4.545
K Activid. Inmob. e de aluguer, servizos empresar.	112.195	92.555	204.750
L Admon. pública, defensa e SS obrigatoria	16.492	8.298	24.790
M Educación	15.419	8.373	23.792
N Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	37.161	5.238	42.399
O Outras activid. sociais e de serv. Prestad. á comunidade	31.833	40.261	72.094
P Fogares que empregan persoal doméstico	300	108	408
Q Organismos extraterritoriais	X	-	X
Total	383.709	410.458	794.167

A distribución do emprego feminino está moi ligada ás ocupacións que desempeñan, por iso é importante analizar como se distribúen os empregos segundo a ocupación.

Contratos asociados aos grandes grupos de ocupación por sexo. Galicia. 2008

■ Cadro 5.30

	Nº Contratos
1 Dirección das empresas e das administracións públicas	2.206
Muller	793
Home	1.413
2 Técnicos e profesionais científicos e intelectuais	66.990
Muller	33.787
Home	33.203
3 Técnicos e profesionais de apoio	67.457
Muller	31.543
Home	35.914
4 Empregados/as de tipo administrativo	75.253
Muller	55.356
Home	19.897
5 Traballadores/as dos servizos de restauración, persoais, protección e vendedores/as dos comercios	187.739
Muller	139.386
Home	48.353
6 Traballadores/as cualificados/as na agricultura e na pesca	13.917
Muller	3.322
Home	10.595
7 Artesáns e traballadores/as cualificados/as das industrias manufactureiras, da construción e da minería, agás os operadores/as de instalacións e maquinaria	107.069
Muller	18.647
Home	88.422
8 Operadores/as de instalacións, maquinaria e montadores/as	77.654
Muller	16.428
Home	61.196
9 Traballadores/as non cualificados/as	195.885
Muller	84.420
Home	111.465
Total contratos	794.170
Total mulleres	383.712
Total homes	410.458

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

Se ben é certo que hai pouca representación de mulleres en postos de Dirección de Empresas e AA. PP., só o 35,95% fronte ao 64,05% de homes, as porcentaxes iguálanse en Técnicas e Profesionais científicos e intelectuais (50,43% de mulleres). O maior número de mulleres con formación superior ou universitaria está a ter reflexo no mercado de traballo, e a medio ou longo prazo ten que repercutir en que pasen a ocupar postos de dirección e polo tanto, tamén repercutan nos niveis salariais.

Outro grupo de ocupación con grande representación feminina é o dos Empregadas de tipo Administrativo, co 73,56% (73,76% en 2007).

A forte presenza da muller no sector servizos, e especialmente no comercio e na hostalaría, tamén ten o seu reflexo nos grandes grupos de ocupación, así as mulleres son maioría co 75,23% (74,49% en 2006) no grupo de Traballadoras dos servizos de Restauración, persoais, protección e vendedoras de comercio.

Entre as traballadoras cualificadas das industrias manufactureiras, a construción, e a minaría a presenza da muller é moi escasa, só o 17,41% e no grupo de Traballadoras non cualificadas, a representación masculina (56,90%) tamén é moi superior á feminina (43,10%).

Podemos concluír que, no referente aos grupos de ocupación existen dúas tendencias:

- Un grupo maioritario que desempeña as súas funcións como empregada administrativa, ou como traballadora de servizos de restauración, persoais e do comercio.
- Un grupo minoritario, que grazas á obtención dun título universitario, ocupan postos como Técnicos e Profesionais Científicos e Intelectuais.

Como expuxemos ao inicio deste apartado, a contratación masculina en 2008 foi superior á feminina e foino especialmente nos contratos indefinidos ordinarios, onde a contratación feminina supuxo o 39,53%. Non obstante nos Contratos indefinidos de Fomento do Emprego a contratación a mulleres en 2008 chegou ao 53,81% fronte aos 47,25% do 2007

■ Cadro 5.31

Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación. Segundo sexo, idade e provincias. 2008

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	
A Coruña	1.904	2.440	1.963	526	1.677	1.945	2.498	2.387	579	1.202	17.121
Lugo	658	588	430	142	520	621	648	647	186	388	4.828
Ourense	540	456	379	136	453	550	513	521	159	383	4.090
Pontevedra	1.772	1.885	1.677	436	1.467	1.765	2.112	2.048	513	1.014	14.689
Total	4.874	5.369	4.449	1.240	4.117	4.881	5.771	5.603	1.437	2.987	40.728

Fonte: SPEE - INEM. Contratos rexistrados

■ Cadro 5.32

Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación segundo colectivo de bonificación por provincias. Ano 2008

	Total	Desempregados con responsabilidades familiares	Mulleres desempregadas	Mulleres contratadas 24 meses seguintes o parto	Desempreg. Inscrit. 6 ou máis meses	Desempreg. maiores 45 anos	Mozos de 16 a 30 anos	Maternidade, adopción e acollimento	Minusvalidos	Traballadores/as en risco de exclusión social	Traballadores en empresas de Inserción	Conversión a indefinido acollido a bonif.	Outros colectivos	Non bonificados
A Coruña	17.121	9	2.474	49	100	1.337	1.728	-	436	8	1	1.444	2	9.533
Lugo	4.828	3	823	17	18	498	532	-	129	7	-	291	3	2.507
Ourense	4.090	4	813	18	34	442	532	-	114	3	-	234	0	1.896
Pontevedra	14.689	3	2.268	80	102	1.298	1.487	-	339	8	-	1.138	2	7.964
Galicia	40.728	19	6.378	164	254	3.575	4.279	0	1.018	26	1	3.107	7	21.900

Fonte: SPEE - INEM. Contratos rexistrados

A contratación segundo modalidade e sexo pódense consultar nos cadros do Capítulo 7.

Hai determinadas modalidades de contratación con maior peso feminino e outras onde o peso dos homes é moito maior. Entre os claramente femininos destacar os de interinidade (73,65%) e os que se realizan a tempo parcial (66,56%). Os de Fomento do Emprego, tradicionalmente femininos no 2008 case se igualan aos concertados con homes. Este ano, por terceira vez, o contrato en prácticas realizado a mulleres (50,80%) supera lixeiramente, os concertados con homes.

■ Cadro 5.33

	Muller	Home
Indefinido	26.805	44.274
Indefinido tempo parcial	12.081	4.917
Temporal	217.133	279.458
Temporal tempo parcial	116.584	59.702
Prácticas / Formación	6.336	8.004
Outros	4.773	14.103
TOTAL	383.712	410.458

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións

O cadro do Instituto Galego das Cualificacións da tipoloxía contractual por sexo e idade no 2008, aínda que non distingue todas as modalidades contractuais, serve de resumo para comparar a situación dos dous grupos no ámbito contractual.

O que máis destaca, é o maior peso da xornada parcial no grupo de mulleres, tanto en contratos indefinidos (71,07%) como temporais (66,13%).

Os contratos temporais, tanto a xornada completa como parcial, alcanzan no colectivo feminino o 86,97% da contratación a mulleres, mentres que no colectivo masculino chega ao 86,63%.

Os contratos indefinidos, tanto a xornada completa como parcial, supuxeron o 10,13% nas mulleres e o 11,98% nos homes.

Mantense a tendencia dos últimos anos onde a contratación feminina está caracterizada por unha maior temporalidade e un maior uso de contrato a tempo parcial.

5.6 Formación

Outro factor importante a ter en conta na inserción da muller no mundo do traballo é, sen dúbida, a formación académica á que accede o alumnado feminino como fase previa ao seu acceso ao mercado laboral.

Neste apartado imos tratar tanto a formación regulada, como a formación ocupacional. Dentro da formación regulada centrarémonos nos ciclos formativos de FP Grao Superior, Bacharelato e Titulacións Universitarias, por consideralos máis signifi-

cativos, e para iso imos utilizar os datos facilitados polo Instituto Galego de Estatística (IGE) nos dous primeiros casos e os do INE no último.

No alumnado matriculado nos ciclos formativos de FP Grao Superior, observamos que para o curso 2007-2008, o 50,98% dos alumnos/ás eran mulleres, porcentaxe lixeiramente superior ao de homes. Esta porcentaxe baixa lixeiramente con respecto ás alumnas que iniciaron estes ciclos formativos no curso 2004-2005: o 51,66%.

■ Cadro 5.34

Alumnado matriculado en ciclo formativo de FP grao superior, por sexo. Curso 2007 / 2008. Galicia - España

	Total	Homes	Mulleres
Galicia	14.389	7.053	7.336

Unidade: nº de alumnos/as
Fonte: INE

O alumnado matriculado en Bacharelato, segundo o IGE no curso 2007-2008, mostra que as mulleres matriculadas representan en Galicia o 56%, superior nun 12% á media masculina do 44%.

O alumnado que iniciou o Bacharelato no curso 2004-2005 segundo os datos do IGE, mostraron que o 56,51% deles eran mulleres, fronte ao 43,49% de homes, confirmándose novamente a maior formación do colectivo feminino para enfrontarse ao mundo do traballo.

■ Cadro 5.35

Alumnado matriculado en bacharelato, por sexos.

	Ambos sexos	Homes	Mulleres
Galicia	32.762	14.408	18.354

Unidades: nº de alumnos/as
Fonte: INE

■ Cadro 5.36

Abandono educativo temperán. Poboación entre 18 e 24 anos (ambos inclusive) que non completou o nivel de educación secundaria segunda etapa e non segue ningún tipo de formación (regrada ou non regrada). Galicia

	Total	Homes	Mulleres
2006	24,9	34,3	15,0
2007	23,9	33,2	14,4
2008	24,1	32,2	15,8

Unidades: Porcentaxes
Fonte: INE. Enquisa de poboación activa
Nota: para o cálculo deste indicador empréganse medias anuais dos datos trimestrais. 30-06-2009

O abandono educativo temperán dos que non completaron o nivel de educación secundaria e non seguen ningunha formación, é sensiblemente superior nos homes, chegando mesmo a superar o dobre no ano 2008. Talvez as dificultades que ten a muller para iniciarse no mercado laboral, sexa unha das razóns para que persistan na súa formación académica.

No ensino Universitario en Galicia, segundo o INE, para o curso 2007-2008, o alumnado feminino era superior ao masculino, chegando ao 58,85%.

Alumnado matriculado en Ensino Universitario, por tipo de estudio e sexo. Curso 2007 - 2008.

■ Cadro 5.37

	Total	Mulleres
Total	67.847	39.253
Estudos de licenciatura	31.313	20.219
Estudos de Arquitectura e Enxeñaría	8.938	3.299
Estudos de Arq. E ing. Tecnicos	10.777	3.446
Estudos de diplomatura	16.563	12.114

Unidades: nº de alumnos/as

Fonte: INE

A porcentaxe media do 58,85% varía moito segundo a especialidade elixida:

a) Estudios de Licenciatura; 64,57% de mulleres matriculadas:

■ As especialidades máis demandadas polas mulleres son:

Dereito

Administración e Dirección de empresa

Filoloxía

Medicina

Ciencias Biolóxicas

Psicoloxía

Especialidades onde o alumnado feminino é maioritario, ademais das anteriores:

Pedagogía: 83,39%

Psicoloxía: 81,57%

Documentación: 80,95%

Historia da Arte: 77,53

Publicidade: 77,07%

Periodismo: 74,52%

b) Estudos de arquitectura e enxeñaría: As mulleres solo solicítano no 36,91% dos casos.

c) Estudos de Arquitectura e Enxeñaría Técnica: A matrícula feminina representa o 31,91%

d) Diplomaturas; as solicitudes de matrícula das alumnas supón o 73,14%.

■ As especialidades máis demandadas son:

Mestre/a
Ciencias empresariais
Enfermaría

■ As especialidades con máis alta representación feminina son:

Logopedia: onde o alumnado feminino
é case o único, co95,31%
Terapia ocupacional:91,35%
Educación social:88,82
Enfermaría:86,20%
Traballo social:84,36%

Como se pode observar, seguen existindo titulacións e especialidades reservadas case exclusivamente ás mulleres, aínda que parece que pouco a pouco vanse producindo movementos cara a outras áreas.

Alumnado que rematou os estudos universitarios, por tipo de estudo e sexo. Curso 2007 - 2008.

■ Cadro 5.38

	Total	Mulleres
TOTAL	9.632	6.217
Estudos de licenciatura	4.372	3.006
Estudos de archit. e enxeñ.	994	390
Estudos de Arq. E Enx. Técnicas	1.295	461
Estudos de Diplomatura	2.971	2.360

Unidades: nº de alumnos/as
Fonte: INE

É moi significativo constatar que do alumnado que finaliza os seus estudos universitarios, o 64,54% son mulleres:

a) Estudos de licenciatura: Foron rematados polo 68,75% de mulleres fronte ao 31,24% de homes.

b) Estudos de arquitectura e enxeñaría: Finalizáronos o 39,23% de mulleres e o 60,76% de homes.

c) Estudos de arquitectura e enxeñaría técnica: o 35,60% de mulleres remataron os seus estudos.

d) Estudos de diplomatura: do total de alumnos, o 79,43% dos diplomados/ás foron mulleres.

É de destacar que se ben o 58,85% dos matriculados/ás eran mulleres, do total de alumnos/ás que finalizaron os seus estudos, o colectivo feminino supuxo o 64,54%, fronte ao 35,46% de homes.

5.7. Poder e toma de decisións

A idea de participación equilibrada de homes e mulleres nos procesos de toma de decisións incorporouse progresivamente en recomendacións de Nacións Unidas, Unión Europea e Consello de Europa. Este último, adoptou a recomendación dunha participación feminina non inferior ao 40% en calquera órgano de decisións para alcanzar o devandito equilibrio, e esa porcentaxe foi establecida como mínimo na lexislación nacional, por medio da Lei Orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, para alcanzar unha composición equitativa en todos os ámbitos claves da toma de decisións.

Distribución por sexo de altos cargos da Administración do Estado. 2008

■ Cadro 5.39

	Varóns	Mulleres	% Mulleres
Total	230	108	32,0
Secretarías do Estado	22	11	33,3
Subsecretarias	37	14	27,5
Secretarías Xerais	15	7	31,8
Direccións Xerais	156	76	32,8

Fonte: elaboración do Instituto da Muller, a partir dos datos facilitados polo Ministerio das Administracións Públicas INE

En 2008 a representatividade que teñen as mulleres nos Altos Cargos da Administración do Estado chegou ao 32% (20% en 2006) (Secretarías de Estado, Subsecretarias, Secretarías Xerais e Directores/ás Xerais). As porcentaxes son inferiores no caso dos Subdelegados do Goberno en CC.AA (17,9%), Delegados do Goberno (26,3%) e en países estranxeiros (o 7,1% das embaixadas).

Distribución por sexo de representantes do Goberno según ámbito de representación. 2008

■ Cadro 5.40

	Ambos sexos	% Mulleres
Total	213	12,3
Embaixadoras/es españois no estranxeiro	116	7,1
Embaixadoras/es - Representantes Permanentes en OOI	33	12,1
Delegadas/os do Goberno nas CC.AA	19	26,3
Subdelegadas/os do Goberno nas CC.AA	39	17,9
Directoras/es Insulares da A.G.E.	6	33,3

Nota: datos referidos exclusivamente a postos ocupados, non a postos existentes ou dispoñibles

Fonte: Ficheiro de Altos Cargos e respecto da/os Delegadas/os do Goberno nas CC.AA, según os nomeamentos publicados no BOE INE

Outra mostra do papel da muller no poder e a toma de decisións, é a súa presenza nas alcaldías e Gobernos autonómicos.

A porcentaxe de alcaldesas nos concellos do noso país creceu un 2% respecto da lexislatura anterior. Por CC.AA., a maior porcentaxe nese posto osténtao a Comunidade de Madrid (19,6%), seguida da Comunidade Foral Navarra (17,7%) e Castela-A Mancha (17,5%), Producíronse incrementos significativos en País Vasco, Cantabria e Comunidade Valenciana. A porcentaxe máis baixa de mulleres, teno Galicia co 7,96%.

■ Cadro 5.41

Alcaldías, según CC.AA.

		1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007
Total		8.051	7.739	8.086	8.096	8.105	8.073	8.075
Total Alcaldías: Ambos sexos	Andalucía	764	751	768	770	769	770	770
	Aragón	727	707	729	729	730	730	731
	Asturias	78	72	78	78	78	78	78
	Illas Baleares	66	62	67	67	67	67	67
	Canarias	87	81	87	87	87	87	87
	Cantabria	102	98	102	102	102	102	102
	Castela e León	2.250	2.147	2.248	2.248	2.247	2.243	2.242
	Castela e A Mancha	915	903	915	915	919	915	919
	Cataluña	940	924	942	944	946	944	946
	Extremadura	380	377	380	382	382	381	383
	Galicia	312	295	313	314	315	314	314
	Madrid	178	173	179	179	179	179	179
	Murcia	45	43	45	45	45	45	45
	Navarra	264	208	271	272	272	257	243
	A Rioxa	174	162	174	174	174	174	174
	C. Valenciana	534	505	540	540	541	538	542
	País Vasco	235	231	248	250	250	247	251
	Ceuta e Melilla	-	-	-	-	2	2	2
Total		2,04	3,22	4,86	6,53	9,61	12,56	14,60
% Mulleres	Andalucía	2,10	2,10	1,82	3,90	7,80	13,12	15,97
	Aragón	1,80	2,50	4,94	6,86	9,45	11,92	13,41
	Asturias	3,80	4,20	3,85	3,85	6,41	12,82	14,10
	Illas Baleares	1,50	1,60	7,46	10,45	8,96	10,45	8,96
	Canarias	1,10	1,20	2,30	2,30	4,60	10,34	12,64
	Cantabria	3,90	5,10	3,92	2,94	3,92	6,86	11,76
	Castela e León	2,30	3,90	5,47	7,56	10,77	13,11	13,60
	Castela e A Mancha	2,10	3,80	6,78	8,63	13,38	15,85	17,52
	Cataluña	1,60	2,70	3,61	4,66	6,98	9,96	12,68
	Extremadura	3,20	3,70	4,21	5,76	7,59	12,07	15,67
	Galicia	1,90	2,70	3,51	4,46	3,17	4,46	7,96
	Madrid	2,20	4,60	8,38	10,61	11,73	17,88	19,55
	Murcia	8,90	2,30	4,44	6,67	6,67	8,89	13,33
	Navarra	0,40	3,80	5,17	5,15	11,03	14,79	17,70
	A Rioxa	2,90	3,70	5,75	8,05	8,05	12,64	10,34
	C. Valenciana	0,60	1,40	3,52	6,11	11,65	12,64	17,53
	País Vasco	2,60	4,30	9,27	8,80	12,00	14,57	19,92
	Ceuta e Melilla	-	-	-	-	0,00	0,00	0,00

Fonte: Instituto da Muller

Nalgunhas Comunidades como A Rioxa e Illas Baleares, a presenza da muller descendeu.

Cadro 5.42

Mulleres nos Gobiernos Autonómicos

	1997	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Total Alcaldías: Ambos sexos											
Total Presidentas/es	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Total Consellerías	165	166	191	197	199	198	203	207	206	206	229
Consellerías											
Andalucía	13	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14
Aragón	6	6	9	8	9	9	10	10	10	10	11
Asturias	6	6	11	11	11	11	10	10	10	10	10
Ilhas Baleares	10	11	11	13	13	13	12	12	13	13	14
Canarias	10	10	10	10	9	8	10	10	10	10	11
Cantabria	9	9	9	9	9	9	10	10	10	10	10
Castela e León	8	8	8	8	8	8	10	10	10	10	13
Castela e A Mancha	9	9	11	10	10	10	15	13	12	12	16
Cataluña	13	13	14	15	15	16	10	16	16	16	15
Extremadura	8	8	9	10	10	11	15	10	10	11	13
Galicia	11	11	12	14	14	14	11	14	12	12	15
Madrid ⁽¹⁾	7	7	9	9	11	11	9	11	12	10	17
Murcia	7	7	8	9	9	9	11	9	9	12	12
Navarra	10	10	10	10	10	9	9	11	11	10	14
A Ríoxa	6	6	7	7	7	7	10	9	9	9	11
C. Valenciana	9	9	10	10	10	10	10	10	12	12	15
País Vasco	10	10	10	10	10	11	11	11	11	9	12
Ceuta	7	7	11	11	11	9	7	7	7	7	10
Melilla	6	6	9	9	9	9	9	10	10	9	12
Presidentas	0	0	0	0	0	0	5,26	5,26	5,26	5,26	5,26
Conseleiras	13,16	13,86	15,71	20,30	19,10	20,20	28,57	32,37	35,44	39,74	39,74
% Mulleres											
Conseleiras											
Andalucía	23,08	23,08	23,08	42,86	42,86	42,86	42,86	57,14	57,14	57,14	57,14
Aragón	0	0	11,11	12,50	11,11	11,11	30,00	30,00	30,00	36,36	36,36
Asturias	16,67	16,67	27,27	27,27	18,18	18,18	40,00	40,00	40,00	50,00	50,00
Ilhas Baleares	10,00	18,18	18,18	30,77	23,08	23,08	41,67	41,67	46,15	42,86	42,86
Canarias	10,00	10,00	0	0	0	0	30,00	30,00	30,00	45,45	45,45
Cantabria	11,11	11,11	11,11	11,11	11,11	11,11	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00
Castela e León	25,00	25,00	12,50	25,00	25,00	25,00	40,00	30,00	30,00	46,15	46,15
Castela e A Mancha	11,11	22	27,27	40,00	30,00	30,00	26,67	46,15	50,00	50,00	50,00
Cataluña	7,69	7,69	21,43	20,00	13,33	18,75	30,00	31,25	31,26	26,67	26,67
Extremadura	0	0	11,11	30,00	30,00	27,27	13,33	30,00	30,00	61,54	61,54
Galicia	9,09	9,09	8,33	14,29	14,29	14,29	18,18	14,29	50,00	40,00	40,00
Madrid	14,29	14,29	22,22	22,22	27,27	27,27	22,22	27,27	33,33	35,29	35,29
Murcia	14,29	14,29	0	0	11,11	11,11	18,18	33,33	33,33	25,00	25,00
Navarra	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	11,11	22,22	9,09	9,09	35,71	35,71
A Ríoxa	16,67	16,67	14,29	14,29	14,29	14,29	20,00	22,22	22,22	27,27	27,27
C. Valenciana	22,22	11,11	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	25,00	26,67	26,67
País Vasco	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	27,27	27,27	45,45	45,45	50,00	50,00
Ceuta	14,29	14,29	27,27	27,27	18,18	22,22	57,14	57,14	57,14	50,00	50,00
Melilla	16,67	16,67	0	0	11,11	11,11	22,22	20,00	20,00	25,00	25,00

Fonte: Instituto da Muller a partir de datos do Ficheiro de Altos Cargos (FICESA)

(1) En Madrid dende o 2004 a Presidencia ostenta a Ilma. Sra. Dª Esperanza Aguirre

A representación da muller nos Gobiernos Autonómicos mantívose nos mesmas porcentaxes que o ano anterior; cun 39,74% de Concelleiras e un 5,29% de Presidentas. Estremadura segue sendo a CC.AA. con maior representación feminina (61,54%) seguida de Andalucía (57,14%). Nas CC.AA. de Asturias, Castela-León, Comunidade Valenciana e País Vasco, a representación é do 50%.

A menor presenza feminina está en Murcia e Melilla cun 25%.

Galicia mantense no 40%. O maior aumento nesta Comunidade deuse no 2006, pasando dun 14,29% do 2005 a un 50% en 2006.

Composición dos Parlamentos Autonómicos

■ Cadro 5.43

	2007		2008	
	Ambos sexos	% Mulleres	Ambos sexos	% Mulleres
Total	1.260	41,1	1.260	41,7
Andalucía	109	39,4	109	45,9
Aragón	67	35,8	67	35,8
Asturias	45	33,3	45	33,3
Baleares	59	49,2	59	49,2
Canarias	60	40,0	60	40,0
Cantabria	42	40,5	42	40,5
C. León	83	43,4	83	43,4
C. La Mancha	47	53,2	47	53,2
Cataluña	135	36,3	135	36,3
C. Valenciana	99	45,5	99	45,5
Extremadura	65	40,0	65	40,0
Galicia	75	33,3	75	33,3
Madrid	120	42,5	120	42,5
Murcia	46	39,1	46	39,1
Navarra	50	38,0	50	38,0
País Vasco	75	52,0	75	52,0
A Rioxa	33	39,4	33	39,4
Ceuta	25	40,0	25	40,0
Melilla	25	40,0	25	40,0

Nota: anos de celebración de eleccións autonómicas: Galicia e País Vasco (2005), Cataluña (2006), o resto en 2007 a excepción de Andalucía en 2008

Fonte: Mulleres en Cifras, Instituto da muller
INE

No cadro 5.43 vemos a participación feminina nos Parlamentos Autonómicos. Aínda que en termos globais a participación das mulleres aumentou, este aumento só produciuse en Andalucía, pasando dunha representación feminina do 39,4% ao 45,9%

A maior representación feminina atopámola en Castela-A Mancha (53,2%) seguida do País Vasco e Illas Baleares, e a menor en Galicia e Asturias cun 33,3%.

**Participación de mulleres nos Parlamentos Nacionais dos países europeos.
Cámara única ou baixa**

■ Cadro 5.44

	Total Escaños	% Mulleres
UE-27	7.109	23,5
UE-25	6.537	24,2
Alemania (2005)	614	31,8
Austria (2008)	183	27,3
Bélxica (2007)	150	35,3
Bulgaria (2005)	240	22,1
Chipre (2006)	56	14,3
Dinamarca (2007)	179	38,0
Eslovaquia (2006)	150	20,0
Eslovenia (2008)	90	13,3
España (2008)	350	36,3
Estonia (2007)	101	20,8
Finlandia (2007)	200	41,5
Francia (2007)	577	18,2
Grecia (2007)	300	14,7
Hungría (2006)	386	10,4
Irlanda (2007)	166	13,3
Italia (2008)	630	21,3
Letonia (2006)	100	19,0
Lituania (2004)	141	22,0
Luxemburgo (2004)	60	23,3
Malta (2008)	69	8,7
Países Baixos (2006)	150	36,7
Polonia (2007)	460	20,4
Portugal (2005)	230	21,3
R. Checa (2006)	200	19,7
Reino Unido (2005)	646	15,5
Rumania (2004)	332	11,4
Suecia (2006)	349	47,3

Nota: entre paréntesis o ano das últimas eleccións

Fonte: elaboración do Instituto da Muller a partir dos datos proporcionados pola Unión Interparlamentaria a través da súa páxina web INE

Nos Parlamentos nacionais dos países europeos as mulleres teñen unha representación do 23,5%, pero existen grandes diferenzas dependendo dos países. Así en Suecia a participación feminina alcanza o 47,3% e en Finlandia o 41,5%, mentres que en Malta é dun 8,7%, en Hungría dun 10,4% e en Eslovenia e Irlanda dun 13,3%.

En España a participación da muller no Parlamento é de 36,3%, case 13 puntos por enriba da media europea.

■ Cadro 5.45

Mulleres nos gobernos da Unión Europea (*)

		2006	2008
Membros do Goberno	Total	504	542
	Bélxica	21	22
	Dinamarca	19	19
	Alemania	16	1
	Grecia	20	19
	España	17	18
	Francia	32	39
	Irlanda	17	36
	Italia	29	22
	Luxemburgo	15	15
	Países Baixos	17	28
	Austria	19	20
	Portugal	17	17
	Finlandia	18	21
	Suecia	22	21
	Reino Unido	27	22
	R. Checa	18	18
	Estonia	14	15
	Chipre	12	12
	Letonia	19	21
	Lituania	13	14
	Hungria	18	13
	Malta	18	13
	Polonia	22	20
	Eslovenia	17	16
	Eslovaquia	16	18
	Bulgaria		20
	Rumania	16	17
	P. Candidatos		
	República Yugoslava de Macedonia		0
	Croacia	15	0
	Turquía	16	25

■ Cadro 5.45
(continuación)

Mulleres nos gobernos da Unión Europea (*)

	Total	22,62	24,54
Bélxica		23,81	31,82
Dinamarca		26,32	36,84
Alemania		37,50	100,00
Grecia		15,00	10,53
España		47,06	50,00
Francia		18,75	30,77
Italia		17,65	16,67
Irlanda		24,14	18,18
Luxemburgo		20,00	20,00
Países Baixos		29,41	39,29
Austria		31,58	40,00
Portugal		11,76	11,76
Finlandia		50,00	61,90
Suecia		45,45	42,86
Reino Unido		25,93	27,27
R. Checa		11,11	11,11
Estonia		14,29	20,00
Chipre		0,00	8,33
Letonia		31,58	23,81
Lituania		7,69	14,29
Hungría		11,11	15,38
Malta		16,67	15,38
Polonia		18,18	25,00
Eslovenia		5,88	18,75
Eslovaquia		6,25	11,11
Bulgaria			25,00
Rumania		18,75	0,00
P. Candidatos			
República Yugoslava de Macedonia			
Croacia		26,67	
Turquia			4,00

Fonte: Embaixadas dos distintos países

*Nalgúns Gobernos, o Consello de Ministros está formado, ademais do Primeiro Ministro/a e Ministros/as, por outros membros cuxos cargos poden denominarse, dependendo do país, ministro delegado, secretarios de Estado, ministros sen carteira ou secretarios parlamentarios

O cadro 5.45 sobre a participación da muller nos Gobernos europeos, pon de manifesto un aumento, pasando do 22,62% de 2006 ao 24,54% de 2008. Este aumento non de repartiu por igual en todos os países da Unión Europea: en Grecia, Italia, Irlanda, Malta, Suecia, Letonia e Rumania produciuse unha redución e o aumento máis destacado deuse en Eslovenia, Francia, Finlandia e Dinamarca.

En España, en 2008, a representación da muller no Goberno alcanzou o 50%. Fronte ao 47,6% de 2006.

Os datos ofrecidos nalgúns dos cadros anteriores e seguintes non están desagregados por CC.AA., pero aínda así os seus resultados son significativos e extrapolables, aínda que con particularidades, á situación galega.

Funcionarios/as de Carreira, según nivel de complemento de destino. España
■ Cadro 5.46

		2003	2004	2005	2006	2008
Total		147.152	145.669	147.018	149.013	147.897
Datos absolutos: Ambos Sexos	30	1.877	1.953	2.030	2.051	2.076
	29	2.036	2.113	2.244	2.382	1.885
	28	5.787	6.000	6.202	6.381	6.153
	27	2.745	2.661	2.579	2.558	1.364
	26	10.561	10.996	11.342	11.735	12.712
	25	768	702	728	931	956
	24	11.709	12.074	13.229	12.827	11.770
	23	879	1.227	1.259	1.348	1.323
	22	11.129	10.585	9.939	11.391	12.732
	21	1.228	1.226	1.200	1.217	1.248
	20	5.783	5.747	5.924	5.620	9.727
	19	1.219	1.231	1.252	1.332	1.271
	18	17.276	17.022	19.921	21.060	19.461
	17	4.339	4.339	4.292	5.471	19.964
	16	13.776	14.220	12.788	13.694	10.750
	15	16.373	17.140	17.425	17.108	22.156
	14	22.335	23.386	22.091	20.641	11.606
	13	2.216	2.012	1.855	1.704	511
	12	14.163	10.169	9.932	8.872	95
	11	1	-	-	-	-
	10	844	757	675	577	5
	9	-	-	-	-	-
	8	-	-	-	-	-
	7	-	-	-	-	-
	Outros	108	109	111	113	122
Total		52,27	52,67	52,87	52,87	53,20
% de Mulleres	30	25,09	26,90	27,21	27,21	28,90
	29	23,99	25,04	27,58	27,58	33,90
	28	32,33	34,21	35,34	35,34	37,80
	27	35,96	36,80	37,06	37,06	39,10
	26	43,30	44,33	45,74	45,74	46,90
	25	24,93	25,55	32,22	32,22	33,30
	24	49,92	50,46	50,73	50,73	51,20
	23	40,75	40,98	42,51	42,51	43,60
	22	45,63	46,10	47,57	47,57	49,90
	21	31,97	33,33	32,95	32,95	33,20
	20	46,56	46,44	48,27	48,27	50,00
	19	9,75	9,50	10,06	10,06	9,40
	18	60,87	59,72	60,18	60,18	65,30
	17	19,98	20,13	31,33	31,33	61,00
	16	65,20	70,86	70,73	70,73	68,30
	15	37,62	37,95	37,45	37,45	44,30
	14	74,06	73,74	73,15	73,15	67,10
	13	73,71	73,48	73,12	73,12	18,60
	12	67,34	67,96	67,71	67,71	69,50
	11	-	-	-	-	-
	10	21,53	22,37	19,76	19,76	20,00
	9	-	-	-	-	-
	8	-	-	-	-	-
	7	-	-	-	-	-
	Outros	2,75	5,41	7,96	7,96	10,70

Fonte: Boletín estadístico do persoal ao servizo das Administracións Públicas. INE
DATOS REFERIDOS A XULLO DE 2.008

No Cadro 5.46 sobre Funcionarios de Carreira e nivel de complemento de destino do 2008 observamos:

- A porcentaxe de funcionarias o maior (53,2%) que o de funcionarios.
- Nos niveis máis baixos, como o 12, 14 ou 16 o % de mulleres funcionarias é sensiblemente superior ao de homes, alcanzando a máxima diferenza no nivel 12 co 69,5% de mulleres.

■ A medida que subimos na escala, o número de mulleres vai diminuindo, ata chegar ao nivel 30, onde só o 28,5% son mulleres.

■ O único nivel onde a diferenza é mínima é o nivel 24, cun 51,2% de mulleres e o nivel 20 co 50%.

Cadro 5.47

Directivas/os España

		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
% Mulleres	Dirección das empresas e da Admón Pública.	30,18	31,07	31,37	29,96	30,59	32,99	32,49	31,76	31,80	32,70
	Dirección da Admón Pública de empresas de 10 ou máis asalariados/as	14,32	15,98	16,69	18,41	17,99	19,83	20,48	24,20	22,65	23,40
	Poder executivo e legislativo da Admón Pública, dirección de organización.	23,29	25,58	32,67	26,28	29,93	32,70	18,57	45,04	45,67	36,60
	Dirección de empresas con 10 ou máis traballadores	13,91	15,46	15,97	18,08	17,52	19,08	20,64	22,29	21,30	22,60
	Xerencia de empresas con menos de 10 traballadores/as	22,97	23,80	25,80	25,10	26,60	27,19	28,85	27,14	27,19	28,90
	De comercio	30,02	29,08	29,29	29,23	33,27	35,50	37,89	37,93	33,29	33,60
	De hostelería	23,35	23,32	28,43	27,37	27,68	27,33	37,27	34,39	30,97	36,00
	De outras empresas	17,25	19,70	22,23	21,25	21,43	21,85	20,65	17,79	21,75	20,80
	Xerencia de empresas sen asalariados/as	46,03	47,59	45,43	44,96	45,15	49,25	49,10	45,06	47,33	48,50
	De comercio	53,86	55,20	53,57	54,02	54,25	57,37	55,99	53,13	53,87	54,00
	De hostelería	33,36	37,22	34,76	34,34	34,75	43,00	45,16	41,74	45,60	50,10
	De outras empresas	28,15	28,79	26,42	26,03	26,81	30,01	31,17	30,21	33,08	33,70

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE

Unha distribución similar á Administración Pública en canto a mulleres e homes, encontrámola reflectida na empresa privada. Só o 32,70% das Direccións de Empresa ou da Administración Pública, están ocupados por mulleres e cunha escasísima variación dende 1998.

Na Xerencia de empresas con máis de 10 traballadores só hai un 23,4% de mulleres e nas de menos de 10 traballadores, un 28,9%. Non obstante, cando a muller traballa soa, como autónoma, sen asalariados a porcentaxe chega ao 48,5% e ao 54% no caso do comercio.

Participación de mulleres en diversos órganos constitucionais. España 2008

■ Cadro 5.48

	Total	% de Mulleres
TOTAL	136	17,7
Consello do Estado	29	6,9
Consello Xeral do Poder Xudicial	21	28,6
Tribunal de Contas	14	7,1
Defensor do Pobo	1	0,0
Xunta Electoral Central	13	7,7
Consello Económico e Social	58	15,5

Fonte: Elaboración do Instituto da Muller a partir de datos do Ficheiro de Altos Cargos

A representación feminina en órganos constitucionais como o Tribunal Constitucional, Consello de Estado, Consello Xeral do Poder Xudicial, Tribunal de Contas, Defensor do Pobo, Xunta Electoral Central e Consello Económico e Social, é baixo.

A participación máis alta obsérvase no Consello Xeral do Poder Xudicial (28,6%) e no e Consello Económico e Social (15,5%).

A participación feminina no ano 2007 no Poder Xudicial, era do 46,3%. Pero a medida que se ascende na carreira xudicial, a porcentaxe diminúe.

En categorías de xuíces/ás a participación é maioritariamente feminina (63,5%), pero solo alcanza o 7,9% no caso de maxistrados do Tribunal Supremo.

5.8. Conciliación entre vida laboral e familiar

Tal vez sexa a conciliación entre a vida laboral e familiar un dos maiores condicionantes do acceso da muller ao mundo laboral. Os efectos negativos das dificultades de conciliación seguen recaendo sobre as mulleres a falta de repartición equitativa das responsabilidades familiares e a ausencia de infraestruturas axeitadas e suficientes para atender nenos e dependentes contribuíron ao escaso cambio producido.

En Galicia, no ano 2007 (último dispoñible) o 72,27% dos coidados de persoas dependentes son realizados por mulleres, e solo polo 27,73% de homes.

Son as mulleres menores de 45 anos, as que en maior medida se dedican a este labor; mentres que no grupo de homes son os de 65 ou máis anos os que reflicten unha porcentaxe máis alta.

■ Cadro 5.49

Persoas que coidan dependentes. Distribución segundo sexo e idade. Galicia ano 2007.

	Porcentaxe			Número		
	HOMES	MULLERES	TOTAL	HOMES	MULLERES	TOTAL
Menos de 45 anos	24,0	76,0	100,0	7.792,0	24.711,0	32.502,0
De 45 a 65 anos	26,0	74,1	100,0	15.926,0	45.440,0	62.366,0
De 65 ou máis anos	35,9	64,1	100,0	10.152,0	18.137,0	28.290,0
Total	27,73	72,27	100,00	33.871,00	88.287,00	122.158,00

Fonte: IGE. Enquisa de condicións de vida das familias 30-04- 2008

Excedencias por coidado de persoas dependentes. España 2008

■ Cadro 5.50

	2007	2008
Ambos sexos (Valores en porcentaxe)	640,00	539,00
Mulleres (Valores en porcentaxe)	82,34	66,05

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

O cadro 5.50 amósanos a nivel de toda España, apoiando os datos anteriores, como o 66,05% das excedencias para o coidado de persoas dependentes son solicitados por mulleres. É significativa a diferenza con respecto ao ano anterior; xa que en 2007 este tipo de excedencia foi solicitado por mulleres nun 82,34% dos casos. Parece que nos atopamos ante un positivo cambio de tendencia na asunción de responsabilidades familiares, se ben é certo que no ano 2008 este tipo de solicitudes diminuíu,

Núcleos familiares monoparentais. Galicia

■ Cadro 5.51

	Monoparental masculino	Monoparental feminino	Porcentaxe Monoparentais Femininos
2002	18.646	97.435	83,94
2003	18.702	94.542	83,49
2004	15.153	93.590	86,07
2005	17.156	103.351	85,76
2006	17.224	102.859	85,66
2007	17.210	107.092	86,15

Fonte: IGE. Enquisa de condicións de vida das familias 10-12-2008

No cadro 5.51 serve para confirmar o papel da muller como responsable do coidado dos fillos, cunha porcentaxe moi superior de familias monoparentais femininas (86,15% en 2007), fronte ao 13,85% de monoparentais masculinas.

Permisos de maternidade por comunidades autónomas

Cadro 5.52

		2006*	2007*	2008*
Ambos sexos	Total	320.554	331.642	359.160
	Andalucía	57.709	59.733	65.205
	Aragón	9.477	8.592	10.595
	Asturias	4.943	5.254	5.768
	Baleares	8.231	8.155	8.899
	Canarias	12.756	13.308	13.420
	Cantabria	343	3.747	4.204
	C. León	12.819	13.361	14.480
	C. La Mancha	10.933	11.507	13.168
	C. Valenciana	33.391	35.567	37.405
	Cataluña	60.134	61.705	64.374
	Extremadura	5.845	5.987	6.874
	Galicia	14.393	15.403	17.113
	Madrid	52.547	54.278	59.022
	Murcia	10.215	10.655	11.725
	Navarra	5.040	5.325	5.770
	A Rioxa	2.101	2.125	2.336
	País Vasco	15.975	16.264	18.058
	Ceuta	319	335	354
	Melilla	323	341	390
% mulleres	Total	98,35	98,43	98,45
	Andalucía	98,96	98,99	98,91
	Aragón	98,10	98,22	98,17
	Asturias	98,54	98,08	98,40
	Baleares	98,51	98,32	98,11
	Canarias	98,57	98,68	98,76
	Cantabria	97,77	97,81	97,72
	C. León	97,91	97,87	98,13
	C. La Mancha	98,77	98,97	98,70
	C. Valenciana	98,75	98,70	98,88
	Cataluña	98,26	98,41	98,45
	Extremadura	98,75	98,85	99,03
	Galicia	98,14	98,37	98,41
	Madrid	98,13	98,42	98,46
	Murcia	99,30	99,37	99,44
	Navarra	96,13	95,94	95,84
	A Rioxa	97,29	97,98	97,65
	País Vasco	96,59	96,38	96,26
	Ceuta	98,43	98,81	98,31
	Melilla	99,07	97,36	99,23

* O volumen de perceptores de maternidade xestionados polo INEM refírense a novembro
 Fonte: Instituto da Muller, a partir de datos da Tesorería Xeral da Seguridade Social

Excedencias* por coidado de fillas/os

Cadro 5.53

	Total	% Nais
2001	10.163	96,43
2002	12.694	96,16
2003	13.879	96,38
2004	16.963	96,34
2005	18.942	95,23
2006	20.225	95,33
2007	32.979	94,06
2008	28.724	94,40

*Vixentes en decembro
 Fonte: Elaboración propia a partir de datos da Tesorería Xeral da Seguridade Social

Segundo os datos do Instituto da Muller as excedencias por coidado de fillas/os, segundo os datos do cadro, a nivel de todo o territorio español alcanzaron no 2008 o 94,40% no caso das mulleres, mentres que só o 5,6% dos homes solicitaron este tipo de excedencia. Se observamos as porcentaxes dende o ano 2000, apréciase un lixeiro aumento das excedencias solicitadas polos pais, pero aínda así representa una baixísima porcentaxe.

Os últimos datos de Galicia corresponden a 2007. Neste ano o 91,95% das excedencia por coidado de fillo eran solicitadas por mulleres e solo polo 8,05% de homes, aínda que a tendencia dos últimos anos reflicte un aumento nas solicitudes de homes. En España, nese ano 2007, o 94,06% destas excedencias concedéronse a mulleres, unha porcentaxe superior en algo máis de dous puntos ao de Galicia.

Algo similar acontece cos permisos de maternidade/paternidade. No cadro 51 elaborado polo Instituto da Muller conséntase que en Galicia o 98,41% dos permisos foron gozados polas nais e solo o 1,59% polos pais. En España as cifras son similares co 98,45% para as nais e o 1,55% para os pais.

A evolución dende o ano 2004 mostra escasas diferenzas e probablemente se modifiquen en anos posteriores coa aprobación da Lei de Igualdade. Os primeiros resultados xa se deixaron ver cos 12.099 permisos de paternidade gozados en Galicia en 2008 (279.756 en toda España).

Paternidade Xaneiro-Diciembre 2008. Galicia/España

■ Cadro 5.54

	Nº de procesos
España	279.756
Galicia	12.099
A Coruña	5.111
Lugo	1.002
Ourense	1.082
Pontevedra	4.904

Fonte: INSS

Para completar este apartado incluímos o cadro sobre “Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial” do Instituto da Muller sobre datos da EPA.

■ Cadro 5.55

Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial. España 2007-2008

		2007	2008
Ambos sexos	Total	2.383,1	2.479,0
	Seguir cursos de ensinanza ou formación	281,9	278,1
	Enfermidade ou incapacidade propia	39,6	41,6
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	347,5	370,0
	Outras obrigas familiares ou persoais	305,5	238,1
	Non poder encontrar traballo de xornada completa	737,2	947,8
	Non querer traballo de xornada completa	310,3	262,7
	Outros motivos	349,9	332,0
	Non sabe o motivo	11,4	8,7
% mulleres	Total	80,44	80,02
	Seguir cursos de ensinanza ou formación	55,41	60,63
	Enfermidade ou incapacidade propia	53,54	65,63
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	98,62	98,22
	Outras obrigas familiares ou persoais	95,68	96,51
	Non poder encontrar traballo de xornada completa	81,01	78,85
	Non querer traballo de xornada completa	84,40	83,21
	Outros motivos	67,56	66,87
	Non sabe o motivo	78,95	79,31

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE. Elaborado polo Instituto da Muller

Aínda que os datos non están desagregados por Comunidades Autónomas, parece significativo que do total de persoal que realizan un traballo a tempo parcial por coidado de nenos ou adultos enfermos, incapacitados ou maiores, o 98,22% en 2008 sexan mulleres e o 96,51% do total de persoas traballadoras a tempo parcial con obrigas familiares ou persoais, tamén sexan mulleres.

Destaca, igualmente, que o 78,85% dos que non puideron atopar traballo a xornada completa sexan mulleres e que o 83,21% dos que non queren traballar a xornada completa tamén sexan mulleres, xurdindo a dúbida de se realmente a elección de traballar a tempo parcial é libre ou imposta por un cúmulo de factores externos, algúns deles imperceptibles.

O CADRO 5.56 de “Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares” do Instituto da Muller, parece confirmar os datos anteriores, destacando que do total de persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares, o 96,45%, sexan mulleres.

O abandono do mercado de traballo por razóns familiares, lonxe de diminuír parece que vai aumentando ou se mantén, cun 94,73% en 2007. Significativo é tamén, que dos traballadores por conta propia que traballan a tempo parcial, o 67,9% sexan mulleres e das persoas que traballan por conta allea con parcialidade o 82,2% tamén sexan mulleres.

■ Cadro 5.56

Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares. España 2007-2008

		2007	2008
Ambos sexos	Total Inactivos	15.492	15.292
	Total Razóns familiares	3.444	3.102
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	850	757
	Outras obrigas familiares ou persoais	2.593	2.345
% Muller	Total Inactivos	63,07	62,10
	Total Razóns familiares	96,46	96,45
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	96,99	96,99
	Outras obrigas familiares ou persoais	96,29	96,28

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE. Elaborado polo Instituto da Muller
Unidade: Miles de persoas

■ Cadro 5.57

Abandono do mercado de traballo por razóns familiares

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ^(*)	2006 ^(*)	2007 ^(*)
Ambos Sexos. Datos absolutos (en miles)	150,20	108,90	115,60	127,30	116,60	115,10	128,00	241,50	272,60	237,30
% Mulleres	85,02	90,82	93,52	94,66	95,03	93,66	93,67	76,07	95,82	94,73

Nota: os anos 1998-2004 (IV Trimestres)

(*) Apartir do 2005 os datos que proporciona o INE son medias anuais e por tanto non son comparables cos anos anteriores

Fonte: Enquisa de Poboación Activa, INE

Elaborado polo Instituto da Muller

Finalizamos esta análise da conciliación entre vida laboral e familiar facendo referencia á “Enquisa de Fecundidade 2006” o Centro de Investigacións Sociolóxicas. Estas son algunhas das súas conclusións:

- O 60% das mulleres afirma que ter fillos é un obstáculo para a súa vida profesional
- O 16,2% das nais que agora contan entre 20 e 49 anos abandonaron definitivamente o traballo pola maternidade e o 28% afirma que a crianza dos fillos limitou as súas oportunidades de promoción laboral.
- O atraso na maternidade debe en boa medida ao número de anos de dedicación ao estudio e ás dificultades económicas que teñen a súa orixe nos postos de traballo precarios aos que acceden as mulleres, cando non están en paro.

A máis estudos, máis traballo, maior atraso na maternidade e menos fillos.

5.9 Salarios

Continuando a tendencia dos apartados anteriores deste capítulo, o sexo parece ser tamén un factor determinante das diferenzas salariais.

O informe da Axencia Tributaria “Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias”: 2007 (últimos datos dispoñibles) reflexa que as mulleres galegas no ano 2007 percibiron un salario medio anual de 13.989 € fronte aos 18.852 € dos home, o que supón que as mulleres percibiron un 26,28% menos que os homes polo seu traballo realizado.

A media total das CC.AA. no grupo de mulleres chegou aos 14.568 €, fronte aos 20.750 dos homes, percibindo o colectivo feminino un 29,79% menos que os homes.

En ambos os dous casos a muller cobra menos que a media, que en Galicia é de 16.743 € e no conxunto do Estado de 18.087 €.

Asalariados por CCAA e sexo. 2007

■ Cadro 5.58

	Total		Mulleres	Homes
	Salario medio anual	%*	Salario medio anual	Salario medio anual
Andalucía	15.010	67	11.628	17.452
Aragón	18.985	68	14.873	22.010
Ppdo. de Asturias	18.715	76	14.638	21.743
Illas Baleares	17.100	75	14.404	19.309
Canarias	15.545	79	13.494	17.141
Cantabria	18.530	67	14.462	21.455
Castela A Mancha	16.229	72	13.208	18.216
Castela León	17.800	71	14.511	20.167
Cataluña	20.097	69	16.091	23.353
Estremadura	14.120	75	11.807	15.729
Galicia	16.743	74	13.898	18.852
C. de Madrid	22.870	68	18.168	26.718
Rexión de Murcia	15.447	71	12.387	17.516
A Rioxa	18.052	72	14.711	20.487
C. Valenciana	16.781	70	13.486	19.226
Cidade de Ceuta	20.138	69	15.705	22.666
Cidade de Melilla	19.701	69	15.490	22.457
Total	18.087	70	14.568	20.750

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2007

A evolución con respecto ao ano 2000 tampouco é moi alentadora, xa que en Galicia a diferenza se incrementou en case un punto, pasando do 26,10% de diferenza en prexuízo das mulleres, ao 26,94% en 2006 e 26,28% en 2007.

Asalariados por sector de actividade económica e sexo. Galicia / España. 2007

■ Cadro 5.59

	Total España	Mulleres	Homes	%
Energía e auga	37.325	25.108	36.121	69,51
Industria	22.540	12.622	19.358	65,20
Construción e servizos inmobiliarios	16.469	14.507	15.534	93,39
Comercio	19.398	11.144	17.099	65,17
Transporte e comunicacións	23.266	14.843	18.337	80,94
Hostalaría e restauración	12.207	7.239	9.789	73,95
Entidades financeiras e aseguradoras	40.618	21.421	38.620	55,47
Servizo ás empresas	21.628	11.459	17.291	66,27
Ensino e sanidade	29.602	19.893	29.514	67,38
Outros	21.010	15.901	21.029	75,61
Sen clasificar	15.983	8.782	15.249	57,59
Total	18.087	13.898	18.852	73,72

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home en Galicia

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2007

Neste cadro, apreciamos que as diferenzas salariais non son iguais segundo que rama de actividade económica se trate. As maiores diferenzas aprécianse na rama “entidades financeiras e aseguradoras”, onde a muller gaña un 43,53% menos que o home, seguida de “industria” e “comercio” cunha porcentaxe dun 34,8% menos en contra da muller e de “servizo a empresas” cun 33,73% menos. Estas dúas últimas ramas de actividade son especialmente significativas, xa que concentran un elevado número de asalariadas.

As menores diferenzas atopámolas en “construción e servizos inmobiliarios” onde a muller percibe o 93,39% do salario masculino e “transporte e comunicacións” co 80,94%.

É destacable que ramas de actividade como “ensino e sanidade”, que foron tradicionalmente reservadas ás mulleres e onde os postos de traballo están ocupados maioritariamente por elas, perciban só o 67% do salario do home.

Hai que ter en conta que estas diferenzas salariais están provocadas en boa medida por que a muller está contratada nunha maior proporción a tempo parcial, con contratos temporais, que se incorporan máis tarde ao mercado laboral e que interrompen a súa vida profesional para a atención dos fillos ou de persoas dependentes.

■ Cadro 5.60

Percepcións salariais por tramo de salario e sexo Galicia/ España 2007

	Salario medio Anual Mulleres España	Asalariadas España	Salario medio Anual Homes España	Asalariados España	Saldo medio Anual Mulleres Galicia	Asalariadas	S. Medio Anual Homes Galicia	Asalariados
Total	14.568	8.318.756	20.750	10.990.276	13.898	486.063	18.852	655.748
De 0 a 0,5 SMI	1.724	1.737.402	1.779	1.250.779	1.723	89.670	1.765	68.453
De 0,5 a 1 SMI	6.013	1.234.211	6.020	979.873	6.067	75.327	6.057	55.040
De 1 a 1,5 SMI	10.033	1.301.570	10.099	1.190.847	10.101	92.704	10.172	74.938
De 1,5 a 2 SMI	13.847	1.202.463	14.074	1.966.811	13.795	77.680	14.061	154.412
De 2 a 2,5 SMI	17.853	815.284	17.797	1.502.329	17.826	48.005	17.737	94.703
De 2,5 a 3 SMI	21.805	544.124	21.829	983.685	21.752	27.677	21.813	54.707
De 3 a 3,5 SMI	25.946	382.309	25.888	726.257	25.963	19.175	25.911	40.721
De 3,5 a 4 SMI	29.920	311.256	29.879	563.531	29.971	16.123	29.836	28.234
De 4 a 4,5 SMI	33.894	249.177	33.873	427.993	33.865	14.877	33.862	20.793
De 4,5 a 5 SMI	37.730	184.416	37.795	326.812	37.539	9.478	37.753	16.367
De 5 a 7,5 SMI	47.169	267.863	47.710	690.425	46.908	11.709	47.542	32.419
De 7,5 a 10 SMI	67.719	61.047	68.223	214.770	67.781	2.724	68.066	9.322
Máis de 10 SMI	117.318	27.633	131.936	166.163	113.320	914	124.179	5.737

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e Pensións nas Fontes Tributarias. 2007

A partir dos datos facilitados pola Axencia Tributaria, observamos que en 2007 o 18,45% (89.670 mulleres) tiveron ingresos por salarios inferiores ao 50% de Salario Mínimo Interprofesional (S.M.I.) e o 15,5% tivéronos entre o 50% e o 100% do S.M.I. Isto supón que o 33,95% (35,60% en 2006) de mulleres, no ano 2007, tiveron ingresos non superiores ao S.M.I. Os homes con salarios inferiores ao 50% do S.M.I. foron o 10,44% e con salarios entre o 50% e o 100% do S.M.I. foron o 8,39%.

Cos salarios máis altos acontece á inversa, é unha porcentaxe moi baixa de mulleres as que perciben salarios altos.

A Enquisa Anual de Estrutura Salarial ano 2006 do INE (última dispoñible) confirma os datos anteriores.

Salario bruto anual por tipo de contrato (Euros). 2006. Encuesta anual de estrutura salarial

■ Cadro 5.61

Ambos os dous sexos	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	17.372,42	19.703,88	13.877,66
Aragón	19.134,82	20.782,17	14.846,29
Ppdo. de Asturias	19.758,43	21.489,48	16.158,51
Illas Baleares	18.095,93	19.471,17	14.551,17
Canarias	16.431,12	17.991,56	13.047,48
Cantabria	17.999,21	19.505,05	14.192,44
Castela A Mancha	17.157,76	18.121,74	15.360,00
Castela León	17.694,98	19.396,58	13.549,08
Cataluña	21.210,04	22.707,66	15.297,08
C. Valenciana	18.064,77	19.577,22	14.503,70
Extremadura	15.570,35	17.015,10	12.940,95
Galicia	17.010,95	18.509,24	13.584,88
C. de Madrid	23.622,11	26.279,45	15.293,01
Rexión de Murcia	16.585,78	17.777,72	14.227,79
Navarra	21.660,50	23.137,79	17.075,23
País Vasco	22.929,98	25.186,07	16.562,45
A Ríoxa	17.901,70	18.903,63	14.559,67
España	19.680,88	21.690,22	14.624,67

Homes	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	19.253,11	22.428,09	15.097,11
Aragón	22.030,14	24.512,30	15.898,19
Ppdo. de Asturias	22.781,54	25.328,81	17.622,12
Illas Baleares	20.018,29	22.131,46	15.049,96
Canarias	17.523,20	19.715,09	13.184,63
Cantabria	20.536,86	22.825,01	15.176,17
Castela A Mancha	18.509,00	20.274,30	15.414,45
Castela León	19.873,44	21.986,34	14.782,87
Cataluña	24.287,00	26.256,29	16.768,13
C. Valenciana	20.067,22	22.080,20	15.473,47
Extremadura	16.646,19	18.758,38	13.321,44
Galicia	19.021,50	20.916,59	14.742,03
C. de Madrid	27.041,88	30.622,63	16.393,87
Rexión de Murcia	18.206,44	20.021,28	14.876,61
Navarra	24.459,80	26.414,17	18.033,44
País Vasco	25.947,03	28.601,51	17.821,31
A Ríoxa	20.271,24	21.652,30	15.373,80
España	22.051,08	24.777,66	15.620,90

■ **Cadro 5.61**
(continuación)

Salario bruto anual por tipo de contrato (Euros). 2006. Encuesta anual de estrutura salarial

Mulleres	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	14.137,55	15.657,35	11.233,36
Aragón	14.894,41	15.512,97	13.151,66
Ppdo. de Asturias	15.356,82	16.016,15	13.931,33
Illas Baleares	15.750,00	16.407,81	13.842,94
Canarias	14.840,03	15.662,96	12.819,52
Cantabria	14.419,18	15.061,39	12.603,55
Castela A Mancha	14.853,40	14.659,61	15.256,16
Castela León	14.250,15	15.335,78	11.557,38
Cataluña	17.177,60	18.129,96	13.244,46
C. Valenciana	14.824,63	15.625,08	12.840,51
Extremadura	16.646,19	18.758,38	13.321,44
Galicia	14.243,82	15.225,91	11.958,81
C. de Madrid	19.240,29	20.875,59	13.745,22
Región de Murcia	13.924,25	14.332,30	13.006,84
Navarra	17.750,37	18.406,32	15.866,88
País Vasco	18.581,12	20.004,85	14.987,99
A Ríoxa	14.706,77	15.074,36	13.574,32
España	16.245,17	17.414,43	13.001,98

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home
Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2006

En Galicia o salario medio bruto anual total en 2006, no colectivo feminino foi de 14.243,2 €. Se distinguimos entre tipo de contrato a media foi de 15.225,91 € para os contratos indefinidos e 11.958,81 € para os de duración determinada e no colectivo masculino foi de 19.021,50 €, distribuídos en 20.916,59 € para os contratos indefinidos e 14.742,03 € para os de duración determinada). Isto supón que as mulleres galegas en 2006 percibiron unhas retribucións un 25,12% menor que as dos homes, diferenza que no caso dos contratos indefinidos alcanza o 27,21%.

En España a media salarial bruta das mulleres en 2006, foi de 16.245,17€, fronte aos 22.051,08 dos salarios masculinos, o que reflicte unha diferenza en contra do salario feminino de 26,33% (diferencia superior á dos salarios da muller galega). Nas contratacións indefinidas, esta diferenza, desfavorable para as mulleres chega ao 29,72%.

5.10 Prestacións por desemprego

Os datos proporcionados polo MTASS para a elaboración deste apartado non están desagregados por CC.AA., polo que, aínda que fagamos referencia ás súas táboas estatísticas do 2008, imos utilizar o informe da Axencia Tributaria "Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2007".

O nº de perceptoras de prestacións de desemprego, segundo as estatísticas do Anuario de Estatísticas Laborais de de Asuntos Sociais do Mº de Traballo e Asuntos Sociais 2008, foi superior ao dos homes, no nivel asistencial, pero non así no nivel contributivo. En toda España houbo unha media anual en 2008 de 724.300 mulleres fronte a 856.500 homes, sendo as mulleres maioría na percepción de subsidios, onde as contías percibidas son sensiblemente inferiores ás das prestacións contributivas de desemprego.

- 448.400 mulleres percibiron prestación de desemprego, fronte a 652.500 homes.
- 275.900 mulleres percibiron subsidio, fronte a 204.000 homes.

A media diaria bruta recoñecida a beneficiarios/as de prestacións de desemprego de nivel contributivo segundo sexo e idade a nivel de todo o Estado é de 26,84 € día no ano 2008 (25,43 € día en 2007). A contía percibida polo colectivo feminino está por debaixo desa media, alcanzando solo 23,98 € día (22,82 € día en 2007), fronte aos 28,81 € do grupo de homes (27,79 € en 2007).

A maior diferenza atopámola no colectivo de mulleres entre 55 e máis anos onde a diferenza de contía media diaria bruta chega a ser de 4,82 € día (mulleres 23,36 € día e homes 28,18 € día), poderíamos atopar explicación a este dato no feito de que as mulleres dese tramo de idade ou están a percibir un subsidio (13,78 € día) ou realizan traballos de baixa cualificación, xa que o seu nivel formativo é menor, e polo tanto peor remunerados.

Contía media diaria bruta recoñecida a beneficiarios de prestacións de nivel contributivo. Segundo sexo e idade. España. 2008.

■ Cadro 5.62

		2008
Homes		
16-19 anos		25,25
20-24 anos		26,76
25-54 anos		28,84
55 e máis anos		30,22
Total		28,81
Mulleres		
16-19 anos		21,04
20-24 anos		22,56
25-54 anos		24,19
55 e máis anos		23,36
Total		23,98
Ambos os dous sexos		
16-19 anos		24,20
20-24 anos		25,28
25-54 anos		26,83
55 e máis anos		28,18
Total		26,84

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e pensións nas fontes tributarias: 2008

Para poder facer unha análise por CC .AA. e sexo utilizaremos os datos do informe da Axencia Tributaria "Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2007".

En todas as CC.AA o importe da prestación media anual é inferior no colectivo feminino, 2.911 € (2.836 € en 2006) fronte aos 3.210 € (3.170 € en 2006) dos homes. En Galicia a media anual chegou aos 2.710 (2.635 € en 2006) para as mulle-

res e aos 3.140 € (3.177 € en 2006) para os homes, polo tanto existe unha diferenza en prexuízo do grupo de mulleres de 430 € anuais como media.

Se comparamos a percepción media feminina en materia de prestacións de desemprego, en 2007, coa media total das CC.AA., observamos que é inferior en 352 € (368 € en 2006) e se a comparación a facemos co total do colectivo feminino as mulleres galegas percibiron 201 € menos que a media de España, ocupando o sétimo posto das prestacións máis baixas despois de Murcia, Baleares, Cantabria, Castela A Mancha e Castela-León. No caso dos homes galegos a diferenza coa media de España, é de 70 €.

Podemos concluír dicindo que a muller galega percibe só o 86,30% (82,94% en 2006) das prestacións, comparándoas coas percibidas polos seus compañeiros homes, é dicir, percibe un 13,7 (17,06% en 2006) menos.

■ Cadro 5.63

Percepcións medias de prestacións por desemprego. Por sexo e comunidade autónoma do perceptor. Galicia/España. 2007

	Total	Homes	Mulleres
	Prestación media anual	Prestación media anual	Prestación media anual
Andalucía	2.993	3.085	2.903
Aragón	2.985	3.188	2.787
Ppdo. de Asturias	3.150	3.522	2.708
Illas Baleares	2.596	2.738	2.460
Canarias	2.999	3.165	2.837
Cantabria	2.815	3.046	2.576
Castela A Mancha	2.712	2.786	2.653
Castela León	2.898	3.078	2.698
Cataluña	3.497	3.676	3.313
Extremadura	2.829	2.951	2.707
Galicia	2.924	3.140	2.710
C. de Madrid	3.404	3.552	3.248
Rexión de Murcia	2.653	2.817	2.456
A Ríoxa	3.155	3.356	2.939
C. Valenciana	2.906	3.047	2.760
Cidade de Ceuta	3.145	3.235	2.827
Cidade de Melilla	3.041	3.186	2.890
España	3.062	3.210	2.911

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2007

Facendo unha análise da nacionalidade dos perceptores/ás, observamos que cando a nacionalidade é española, a diferenza con respecto aos varóns é superior; chegando a percibir un 14,31% menos, mentres que se a orixe é estranxeira, a diferenza é case inapreciable, un 1,66% menos.

■ Cadro 5.64

**Pensión medias. Por nacionalidade, sexo e comunidade autónoma.
Nacionalidade española. 2007**

	Homes		Mulleres	
	Desempregados	Prestación media anual	Desempregados	Prestación media anual
Total	1.540.350	3.320	1.641.338	2.955
Andalucía	434.689	3.133	458.919	2.924
Aragón	28.433	3.421	34.636	2.841
Ppdo. de Asturias	38.937	3.576	33.400	2.723
Illas Baleares	46.015	2.857	51.955	2.542
Canarias	90.030	3.233	96.786	2.845
Cantabria	17.144	3.131	17.232	2.614
Castela A Mancha	56.053	2.891	59.666	2.690
Castela León	75.813	3.165	72.156	2.727
Cataluña	212.396	3.901	239.852	3.409
Extremadura	63.148	2.970	64.923	2.714
Galicia	98.894	3.179	101.036	2.724
C. de Madrid	166.162	3.810	182.396	3.338
Rexión de Murcia	39.821	3.064	42.913	2.530
A Rioxa	7.538	3.698	8.773	3.022
C. Valenciana	159.604	3.170	171.221	2.807
Cidade de Ceuta	3.269	3.330	3.038	2.842
Cidade de Melilla	2.404	3.270	2.433	2.991

Fonte: Axencia Tributaria.

A diferenza estriba na nacionalidade de orixe, xa que os homes non españois perciben unhas prestacións sensiblemente inferiores ás dos homes españois (28,18% menos), mentres que as mulleres non españolas, con respecto ás españolas teñen uns ingresos en concepto de desemprego do 17,58% menos.

Esta análise volve reafirmar a idea de que, con independencia da orixe, nacionalidade, formación..., o colectivo de mulleres sempre está por debaixo do de homes.

■ Cadro 5.65

**Pensión medias. Por nacionalidade, sexo e comunidade autónoma.
Nacionalidade estranxeira. 2007**

	Homes		Mulleres	
	Desempregados	Prestación media anual	Desempregados	Prestación media anual
Total	268.717	2.579	133.291	2.368
Andalucía	34.145	2.476	18.522	2.382
Aragón	9.097	2.459	3.603	2.266
Ppdo. de Asturias	1.837	2.393	981	2.194
Illas Baleares	14.693	2.365	11.331	2.083
Canarias	13.550	2.714	9.788	2.753
Cantabria	1.717	2.200	1.032	1.934
Castela A Mancha	10.515	2.227	4.585	2.171
Castela León	1.995	2.254	3.674	2.128
Cataluña	61.660	2.903	28.566	2.503
Estremadura	2.946	2.544	1.018	2.259
Galicia	4.468	2.283	3.001	2.245
C. de Madrid	47.674	2.654	21.398	2.484
Rexión de Murcia	20.261	2.330	7.187	2.013
A Ríoxa	3.151	2.538	1.129	2.297
C. Valenciana	34.094	2.468	16.940	2.285
Cidade de Ceuta	445	2.538	187	2.592
Cidade de Melilla	469	2.755	349	2.689

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e Pensións. As fontes tributarias 2007

5.11 Pensións

Para unha primeira análise utilizaremos os datos proporcionados polo Mº de Traballo e A.A.S.S. nas estatísticas do Anuario de Estatísticas Laborais do 2007, últimos dispoñíbles desagregados por sexos no momento de finalización deste capítulo. Aínda que os datos non están desagregados por CC.AA, se o están por sexo, polo que nos poden dar unha visión xeral da situación da muller pensionista.

Faremos unha primeira análise das pensións contributivas.

O número de pensionistas mulleres (3.624.200) en toda España é lixeiramente inferior ao de homes (3.902.600). É máis destacable que se ben no colectivo masculino as pensións de xubilación, que requiren unha cotización previa, supoñen un 80,01% do total, no grupo de mulleres só supoñen un 44,30%, case igual que as de viuvez (43,84%).

En relación co importe medio mensual podemos dicir que no conxunto do Estado, as pensións percibidas polas mulleres en 2007 son 322,09 € menos que as dos homes, ou o que é o mesmo un 38,40% menores (mulleres: 516,74 €, homes: 838,83€). Esta diferenza aínda é maior se comparamos as pensións de xubilación. Así unha pensionista de xubilación muller percibiría 356,12 € menos que os homes.

As pensións de viuvez son lixeiramente superiores no caso das mulleres, cunha media estatal en 2007 de 108,87 € máis.

Se a comparación a realizamos coa pensión media total (tanto por sexo como CC.AA.), as mulleres seguen por debaixo, xa que a media total é de 673,69 € para 2007, fronte aos 516,74 € do grupo de pensionistas mulleres.

Cadro 5.66

Pensión contributivas e importe medio e pensionistas segundo clase, por sexo. España 2006/2007

	Pensións				Pensionistas ⁽¹⁾	
	Nº en miles		Importe medio En euros/mes		En miles	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Homes	3.992,6	4.031,9	798,05	838,83	3.863,5	3.902,6
Xubilación	3.129,9	3.153,8	840,19	885,17	3.096,5	3.122,5
Incapacidade permanente	575,0	589,0	799,35	829,80	571,4	585,1
Viudedade	147,8	150,0	383,68	396,76	60,4	61,1
Orfandade	131,9	131,4	284,09	299,08	127,4	126,4
Favor familiar	8,0	7,7	345,39	369,00	7,8	7,5
Mulleres	4.172,4	4.241,5	492,40	516,74	3.570,4	3.624,2
Xubilación	1.679,2	1.709,2	503,68	529,05	1.602,9	1.605,7
Incapacidade permanente	284,8	299,8	594,55	624,96	270,6	281,6
Viudedade	2.049,1	2.075,4	483,39	505,63	1.546,6	1.588,8
Orfandade	128,1	126,5	287,75	302,97	123,3	121,4
Favor familiar	31,2	30,6	382,01	405,63	27,0	26,7
Ambos os dous sexos ⁽²⁾	8.165,0	8.273,9	641,86	673,69	7.433,9	7.527,2
Xubilación	4.809,1	4.863,3	722,71	760,00	4.699,4	4.728,2
Incapacidade permanente	859,8	888,8	731,55	760,71	842,0	866,7
Viudedade	2.196,9	2.225,5	476,70	498,30	1.607,0	1.649,9
Orfandade	260,0	258,1	285,87	300,92	250,7	248,0
Favor familiar	39,2	38,3	374,57	398,24	34,8	34,2

(1) Véxase nota a este cadro en Fontes non explicativas

(2) Inclúe non consta sexo

Fonte: Anuario de estadísticas laborais 2006. Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Se a análise o realizamos observando as pensións segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase, para todo o territorio das CC.AA. en 2007 apreciamos que nos dous colectivos o maior núde pensións concéntrase no tramo de 450,01 a 700,00 €, pero se ben no grupo de mulleres o seguinte tramo con máis perceptoras é o de 150,01 a 400,00 €, no grupo de homes o seguinte tramo con máis perceptores é o de 700,01 a 1.100,00 €, e nos tramos superiores son maioritarios e case exclusivos, o núde perceptores homes.

■ Cadro 5.67

**Pensión contributivas, segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase.
España 2008**

	Total	Ata 150 €	De 150,01 a 400€	De 400,01 a 450€	De 450,01 a 700€	De 700,01 a 1.100€	De 1.100,01 a 1.500,00	De 1.500,01 a 1.800€	De 1.800,01 a 2.000€	De 2.000,01 a 2.384,52€	Máis de 2.384,52€
Homes	4.079,2	66,3	401,9	61,2	1.555,7	842,9	562,3	266,8	104,8	210,8	6,5
Incapacidade permanente	596,4	3,4	81,20	26,50	191,10	151,5	70,9	29,5	13,5	24,5	4,3
Xubilación	3.190,3	48,7	138,00	23,60	1.303,40	674,0	485,8	237,0	91,2	186,4	2,2
Viuvedade	152,2	5,4	93,30	5,20	31,40	12,5	4,3	0,1	-	-	0,0
Orfandade e favor familiares	140,3	8,8	89,40	5,80	29,80	4,8	1,2	0,2	0,1	-	-
Mulleres	4.311,2	86,7	1.313,9	141,4	2.009,5	492,1	189,1	38,9	15,9	22,5	1,4
Incapacidade permanente	310,5	2,9	92,60	16,80	105,90	52,5	20,5	7,7	4,0	6,4	1,1
Xubilación	1.746,3	31,6	559,10	50,50	816,20	152,4	80,5	28,8	11,3	15,7	0,2
Viuvedade	2.097,6	41,2	573,10	60,30	1.053,20	280,7	86,2	2,0	0,4	0,4	-
Orfandade e favor familiares	156,8	11,0	89,10	13,80	34,10	6,4	1,8	0,4	0,2	0,1	-
Ambos os dous sexos ⁽¹⁾	8.390,4	153,0	1.715,8	202,6	3.565,2	1.335,0	751,3	305,7	120,7	233,3	7,9
Incapacidade permanente	906,9	6,3	173,8	43,3	297,0	204,0	91,5	37,2	17,5	30,9	5,4
Xubilación	4.936,6	80,3	697,1	74,1	2.119,6	826,4	566,3	265,8	102,5	202,1	2,4
Viuvedade	2.249,8	46,6	666,4	65,5	1.084,6	293,2	90,6	2,1	0,4	0,4	0,0
Orfandade e favor familiares	297,1	19,8	178,5	19,6	63,9	11,2	3,0	0,6	0,3	0,1	0,0

(1) Inclúe non consta sexo

Fonte: Anuario de estadísticas laborais 2007. Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Para poder facer unha análise por CC .AA. e sexo utilizaremos os datos do informe da Axencia Tributaria “Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias”: 2007 (últimos datos dispoñibles).

Cabe sinalar que se ben en Galicia, o núde pensionistas (sen distinción polo tipo de pensión) é superior no colectivo feminino (52%), non o son os importes das pensións recibidas. No total das CC.AA. o núde mulleres pensionistas chega ao 49,56%.

A pensión media anual das mulleres pensionistas en Galicia alcanzou en 2007 os 7.747 €, fronte aos 10.589 € dos homes, o que supón que as mulleres perciben o 73,11% do importe da pensión masculina, ou o que é o mesmo un 26,83 € menos (28,40% en 2006), o que supón unha significativa diferenza (2.842 € menos ao ano).

Se a comparación a facemos coa media total dos/as pensionistas galegos/ás de ambos os dous sexos, as mulleres reciben pensións inferiores á media en 1.363 €; diferenza que se acentúa se o elemento de referencia é a media total de España (ambos os dous sexos), chegando a percibir 2.612 € menos.

A muller galega tamén está en desvantaxe se a comparamos coa pensión media das mulleres do resto de CC.AA., con 673 € menos.

As pensionistas galegas ocupan o segundo lugar das máis baixas, despois de Murcia, empeorando o seu posto con respecto ao ano anterior; onde ocupaba a xa mala posición das cuartas mais baixas de España.

■ Cadro 5.68
Pensión media, por sexo e tramos de pensión. España 2007

	Pensionistas mulleres	Pensión media anual	Pensionistas homes	Pensión media anual
Total	381.117	7.747	351.218	10.589
De 0 a 0,5 SMI	51.379	1.604	50.633	1.290
De 0,5 a 1 SMI	72.832	5.336	47.363	5.379
De 1 a 1,5 SMI	198.206	7.489	138.403	7.807
De 1,5 a 2 SMI	27.972	11.658	33.114	11.890
De 2 a 2,5 SMI	11.458	15.266	22.077	15.463
De 2,5 a 3 SMI	6.697	18.688	18.888	18.776
De 3 a 3,5 SMI	3.130	22.275	12.579	22.323
De 3,5 a 4 SMI	2.084	25.760	8.136	25.775
De 4 a 4,5 SMI	3.687	29.132	6.883	29.199
De 4,5 a 5 SMI	2.666	32.281	8.181	32.320
De 5 a 7,5 SMI	714	40.330	3.629	40.796
De 7,5 a 10 SMI	147	59.499	655	58.484
Máis de 10 SMI	145	114.142	659	130.479

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e Pensións nas Fontes Tributarias: 2007